

SPRÁVA O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2014

Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky

STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ENVIRONMENTÁLNE PRÁVO

V roku 2014 bolo v Zbierke zákonov SR uverejnených 6 zákonov, 2 nariadenia vlády SR a 8 vyhlášok MŽP SR.

- Zákon č. 160/2014 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 198/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 314/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 399/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 414/2012 Z.z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 409/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov
- ÚSTAVNÝ ZÁKON č. 306/2014 Z.z., ktorým sa dopĺňa Ústava SR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády SR č. 7/2014 Z.z. o podrobnostiach o obsahu žiadosti o vyplatenie finančnej náhrady, spôsobe výpočtu finančnej náhrady a spôsobe určenia výšky nájomného a výšky odplaty za zmluvnú starostlivosť pri náhradách za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku
- Nariadenie vlády SR č. 126/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 270/2010 Z.z. o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 85/2014 Z.z., ktorou sa ustanovuje celkové množstvo kvót znečisťujúcich látok
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 158/2014 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 159/2014 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vyhodnocovaní výdavkov na povodňové zabezpečovacie práce, povodňové záchranné práce a povodňových škôd
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 196/2014 Z.z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 465/2013 Z.z. o technických požiadavkách na elektrické zariadenia a elektronické zariadenia
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 228/2014 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu palív a vedenie prevádzkovej evidencie o palivách
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 270/2014 Z.z., ktorou mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 410/2012 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 337/2014 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o financovaní geologických prác
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 346/2014 Z.z., ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 465/2013 Z.z. o technických požiadavkách na elektrické zariadenia a elektronické zariadenia v znení vyhlášky č. 196/2014 Z.z.

POSUDZOVANIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Účelom zákona je najmä

- a) včasne a účinne zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia a prispieť k integrácii environmentálnych aspektov do prípravy a schvaľovania strategických dokumentov so zreteľom na podporu trvalo udržateľného rozvoja,
- b) zistiť, opísať a vyhodnotiť priame a nepriame vplyvy navrhovaného strategického dokumentu a navrhovanej činnosti na životné prostredie,
- c) objasniť a porovnať výhody a nevýhody návrhu stra-

tegického dokumentu a navrhovanej činnosti vrátane ich variantov a to aj v porovnaní s nulovým variantom,

- d) určiť opatrenia, ktoré **zabránia** znečisťovaniu životného prostredia, **zmiernia** znečisťovanie životného prostredia alebo **zabránia** poškodzovaniu životného prostredia,
- e) **získať odborný podklad** na schválenie strategického dokumentu a na vydanie rozhodnutia o povolení činnosti podľa osobitných predpisov.

Zákon č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie je v podmienkach SR upravený **zákonom č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene niektorých zá-**

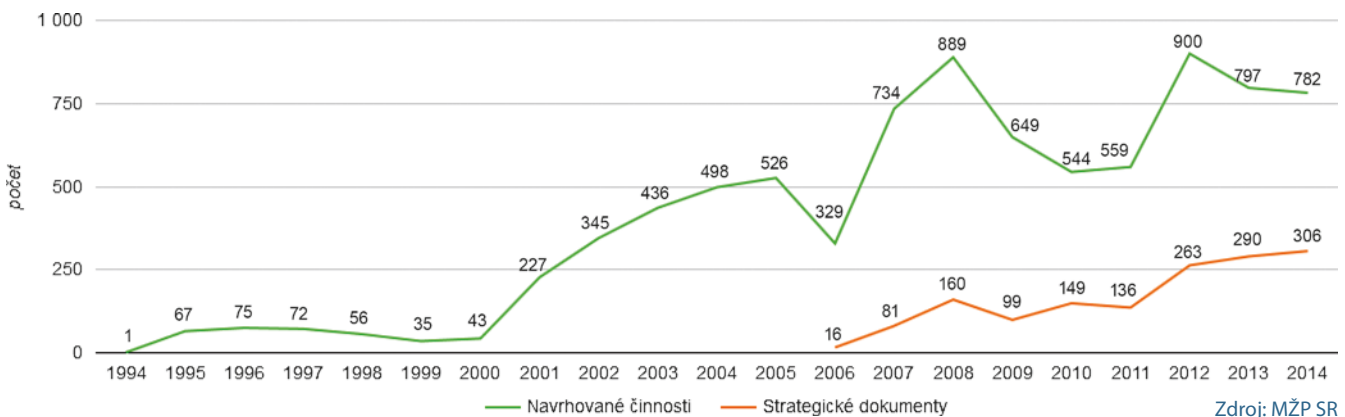
konov v znení neskorších predpisov (zákon). V roku 2014 sa uskutočnila jeho novelizácia prijatím zákona č. 314/2014 Z.z.

Tabuľka 114 | Prehľad posudzovaných strategických dokumentov a navrhovaných činností podľa kompetencií príslušných orgánov (2014)

Ministerstvo životného prostredia SR		Okresný úrad	
Počet posudzovaných stavieb a činností – EIA	297	Počet posudzovaných stavieb a činností – EIA	564
Počet vydaných záverečných stanovísk – EIA	57	Počet vydaných rozhodnutí a záverečných stanovísk – EIA	374
Počet posudzovaných návrhov strategických dokumentov – SEA	15	Počet posudzovaných návrhov strategických dokumentov – SEA	315
Počet vydaných záverečných stanovísk a rozhodnutí – SEA	19	Počet rozhodnutí a záverečných stanovísk – SEA	302
Počet vyjadrení o zmene činnosti	198	Počet vyjadrení o zmene činnosti	164

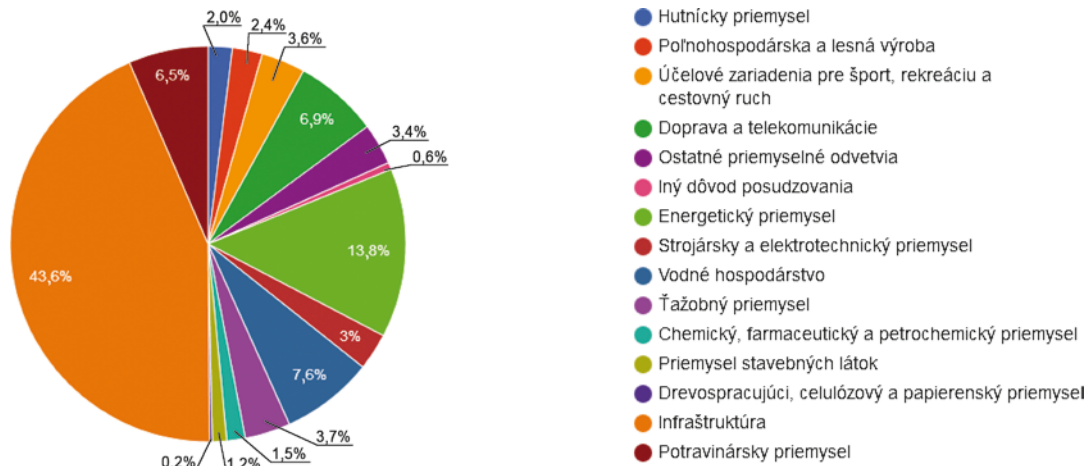
Zdroj: MŽP SR

Graf 161 | Počet ukončených posudzovaní v SR

Zdroj: MŽP SR

Graf 162 | Podiel vyjadrení, rozhodnutí a záverečných stanovísk vydaných v roku 2014 podľa typu navrhovaných činností

Zdroj: MŽP SR

Významné **strategické dokumenty**, posudzované v roku 2014 boli jednotlivé operačné programy pre programovacie obdobie 2014 – 2020, napr. Návrh Operačného programu Kvalita životného prostredia (2014 – 2020), Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020, Operačný program Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020, Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020, Návrh energetickej politiky SR, Revízia Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast – verzia 6.0., Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020, Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2014 – 2020, Operačný program Rybné hospodárstvo 2014 – 2020, ako aj programy cezhraničnej spolupráce s Maďarskom, Českom, Rakúskom a Poľskom.

Posledná **novelizácia legislatívy** v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie sa uskutočnila prijatím zákona č. 314/2014 Z.z. Hlavné úpravy pozostávali zo zabezpečenia rešpektovania výsledkov procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, doplnenia procesných pravidiel v následných povoľujúcich konaniach, garantovania plného zabezpečenia práv dotknutej verejnosti už účastnej na procese posudzovania resp. majúcej záujem o výsledok rozhodovania v environmentálnych veciach. Ďalšie zmeny v návrhu novely sa týkali precizovania predmetu posudzovania vplyvov a postupov vykonávania zisťovacích konaní (jednou jeho formou bude oznámenie o zmene).

INTEGROVANÁ PREVENCIA A KONTROLA ZNEČIŠŤO- VANIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania je súbor opatrení zameraných na prevenciu znečisťovania životného prostredia, na znižovanie emisií do ovzdušia, vody a pôdy, na obmedzenie vzniku odpadu a na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu s cieľom dosiah-

nuť vysokú celkovú úroveň ochrany životného prostredia.

Najlepšia dostupná technika je najúčinnější a najpokrokovejší stav rozvoja činností, technológií a spôsob ich prevádzkovania, ktorý preukazuje praktickú vhodnosť určitej techniky, najmä z hľadiska určovania emisných limitov sledujúcich predchádzanie vzniku emisií v prevádzke s cieľom prevencie, a ak to nie je možné, aspoň zníženie emisií a vplyvu na životné prostredie...“

Zákon č. 39/2013 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia (IPKZ) bola riešená **zákonom č. 245/2003 Z.z.** o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V roku 2013 vstúpil do platnosti nový **zákon č. 39/2013 Z.z.** o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o IPKZ). Činnosti, na ktoré sa vzä-

huje vydanie integrovaného povolenia, sú uvedené v prílohe č. 1 zákona o IPKZ. Vykonávacím predpisom je **vyhláška MŽP SR č. 183/2013 Z.z.** o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V roku 2014 bolo vydaných celkovo **481** integrovaných povolení.

Tabuľka 115 | Prehľad počtu vydaných povolení IPKZ v rokoch 2005–2014

	Energetika	Výroba a spracovanie kovov	Spracovanie nerastov	Chemický priemysel	Nakladanie s odpadmi	Ostatné prevádzky	Bez kategórie/ Stavebné povolenie	Spolu
2005	17	18	14	17	43	24	-	133
2006	28	29	34	26	45	77	-	240¹⁾
2007	42	54	48	45	69	122	68	450²⁾
2008	67	72	84	41	111	97	120	592
2009	72	68	69	70	94	82	163	618
2010	57	55	69	45	68	84	159	537
2011	82	59	43	55	81	74	179	573
2012	69	46	50	69	85	66	187	572
2013	101	89	89	71	93	91	2	536
2014	80	73	65	62	102	99	-	481

¹⁾ 1 povolenie vydané na základe dobrovoľne podanej žiadosti

²⁾ 2 povolenia vydané na základe dobrovoľne podanej žiadosti

Zdroj: SIŽP

V roku 2014 bolo vykonaných 348 kontrol plnenia podmienok integrovaných povolení, v rámci ktorých bolo zistených 58 porušení podmienok (15,8 %).

Tabuľka 116 | Prehľad počtu vykonaných kontrol SIŽP v rokoch 2005 – 2014

	Energetika	Výroba a spracovanie kovov	Spracovanie nerastov	Chemický priemysel	Nakladanie s odpadmi	Ostatné prevádzky	Spolu
2005	-	1	-	-	10	5	16
2006	-	1	6	2	11	4	24
2007	30	18	19	33	32	76	208+1¹⁾
2008	26	28	29	24	74	54	236²⁾
2009	40	43	38	37	103	91	398³⁾
2010	28	34	29	23	70	69	253
2011	28	27	35	26	73	46	235⁴⁾
2012	19	33	21	21	68	51	213⁵⁾
2013	33	50	24	26	76	60	272
2014	40	41	27	22	107	111	348

¹⁾ 1 kontrola vykonaná v prevádzke, ktorá dobrovoľne podala žiadosť

²⁾ 1 činnosť nezaradená – ČOV

³⁾ v tom 46 šetrených podnetov

⁴⁾ v tom 65 šetrených podnetov

⁵⁾ v tom 63 šetrených podnetov

Zdroj: SIŽP

PREVENCIA A NÁPRAVA ENVIRONMENTÁLNYCH ŠKÔD

Environmentálna škoda je škoda na

- chránených druhoch a chránených biotopoch, ktorá má závažné nepriaznivé účinky na dosahovanie alebo udržiavanie priaznivého stavu ochrany chránených druhov a chránených biotopov, s výnimkou už skôr identifikovaných nepriaznivých účinkov vzniknutých následkom konania prevádzkovateľa, na ktoré bol výslovne oprávnený v súlade s osobitným predpisom

- vode, ktorá má závažné nepriaznivé účinky na ekologický, chemický alebo kvantitatívny stav vôd alebo na ekologický potenciál vôd, s výnimkou nepriaznivých účinkov ustanovených v osobitnom predpise, alebo
- pôde, spočívajúca v znečistení pôdy predstavujúcom závažné riziko nepriaznivých účinkov na zdravie v dôsledku priameho alebo nepriameho zavedenia látok, prípravkov, organizmov alebo mikroorganizmov na pôdu, do pôdy alebo pod jej povrch.

Zákon č. 359/2007 Z.z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Problematika prevencie a nápravy environmentálnych škôd je v SR upravená nasledujúcimi právnymi predpismi:

- zákon č. 359/2007 Z.z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o PNEŠ).

V roku 2014 nebola v podmienkach SR zaznamenaná žiadna environmentálna škoda v zmysle zákona o PNEŠ.

PREVENCIA ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ

Závažnou priemyselnou haváriou je udalosť, ako je najmä nadmerná emisia, požiar alebo výbuch s prítomnosťou jednej alebo viacerých vybraných nebezpečných látok, vyplývajúca z nekontrolovateľného vývoja v prevádzke, ktoréhokoľvek z podnikov, na ktoré sa vzťahuje

tento zákon a ktorá vedie bezprostredne alebo následne k vážnemu poškodeniu alebo ohrozeniu života alebo zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku v rámci podniku alebo mimo neho.

§ 2 písm. h) zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Problematika prevencie závažných priemyselných havárií je v SR upravená nasledujúcimi právnymi predpismi

- zákonom č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o PZPH),
- vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č. 489/2002 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

- vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č. 490/2002 Z.z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne v znení neskorších predpisov.

Zákon o PZPH rozdeľuje podniky podľa celkového množstva vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku na podniky nižšej úrovne, t. j. podniky kategórie A, a podniky vyššej úrovne, t. j. podniky kategórie B (tzv. SEVESO podniky).

K decembru 2014 spadalo pod zákon o PZPH 41 podnikov kategórie A a 43 podnikov kategórie B.

Tabuľka 117 | Počet SEVESO podnikov v jednotlivých krajoch (2014)

Kraj	Počet podnikov kategórie A	Počet podnikov kategórie B	Spolu
Bratislavský	8	5	13
Trnavský	5	5	10
Nitriansky	5	3	8
Trenčiansky	5	5	10
Banskobystrický	6	8	14
Žilinský	3	4	7
Prešovský	2	2	4
Košický	7	11	18
Spolu	41	43	84

Zdroj: MŽP SR

MŽP SR bola v roku 2014 nahlásená **jedna závažná priemyselná havária** v zmysle zákona o PZPH, ku ktorej došlo dňa 28. 6. 2014 v podniku kategórie „B“ CHEMKO, a. s., Slovakia Bratislava, na prevádzke Strážske. Závažnú priemyselnú haváriu spôsobil únik vybranej nebezpečnej látky – fenolu – pri jej prečerpávaní z cisternového kontajnera do zásobníka v objekte prevádzky FENOKOL. Zdrojom úniku fenolu do prostredia bola prasknutá hadica, ktorá bola súčasťou výbavy vozidla. Závažná priemyselna havária bola zdolaná do 5 minút od jej vzniku a ďalej nepokračovala, mala len

lokálny charakter v priestore prevádzky FENOKOL, bez ohrozenia širšieho okolia.

Vo väzbe na novú smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2012/18/EÚ o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok, ktorá musí byť transponovaná do legislatívy SR do 31. mája 2015, boli v priebehu roka 2014 realizované práce na príprave návrhu nového zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE A OZNAČOVANIE PRODUKTOV

Národnou environmentálnou značkou je značka, ktorou sa na základe overenia postupom ustanoveným týmto zákonom osvedčuje, že príslušný produkt spĺňa nadštandardné požiadavky z hľadiska ochrany životného prostredia oproti iným produktom z tej istej skupiny produktov.

Zákon č. 469/2002 Z.z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov

Schéma environmentálnej značky EÚ je súčasťou politiky udržateľnej spotreby a výroby Spoločenstva, ktorej cieľom je zmiernenie negatívneho vplyvu spotreby a výroby na životné prostredie, zdravie, klímu a prírodné zdroje.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ

ENVIRONMENTÁLNE OZNAČOVANIE TYPU I

Environmentálne označovanie produktov sa v SR realizuje od roku 1997, kedy bol ministrom životného prostredia vyhlásený **Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov (NPEHOV)**. Prostredníctvom národnej schémy environmentálneho označovania MŽP SR udeľuje výrobkom a službám, ktoré splnili prísne environmentálne kritériá národnú environmentálnu značku **Environmentálne vhodný produkt (EVP)**. Od roku 2002 podmienky a postup pri udeľovaní a používaní národnej značky upravuje zákon č. 469/2002 Z.z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov.

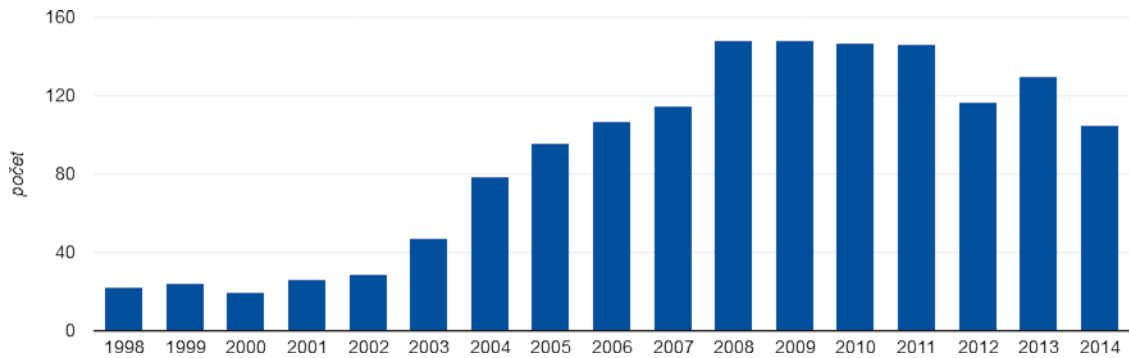
Národné environmentálne kritériá pre určené skupiny produktov sú vydávané ako osobitné podmienky formou **oznámení MŽP SR** a uverejňované vo Vestníkoch MŽP SR. Celkovo od roku 1997 boli vytvorené národné environmentálne kritériá na **39 skupín produktov**. V roku 2014 boli platné osobitné podmienky pre nasledujúcich 16 skupín produktov:

1. Plynové infražiariče
2. Biodegradovateľné plastové materiály a produkty z nich
3. Sorpčné materiály
4. Cementy
5. Vykurovacie kotly na plynné palivá vybavené horákom s ventilátorom alebo atmosférickým horákom
6. Lepidlá a tmely
7. Tuhé ušľachtilé biopalivá
8. Baliaci papier a vlnitá lepenka
9. Drôtokamenné konštrukcie
10. Dosky na báze dreva
11. Zariadenia na spaľovanie tuhej biomasy
12. Prostriedky na zimnú údržbu
13. Murovacie materiály
14. Tissue papier
15. Okná a vonkajšie dvere
16. Betónové strešné krytiny

Od roku 1997 bolo v SR ocenených značkou EVP 249 produktov. Najväčší celkový počet produktov s právom používať národnú environmentálnu značku EVP – 148 bol zaznamenaný v rokoch 2008 a 2009, v roku 2014 sa znížil na 105.

Graf 163 | Počet produktov, ktoré mali v príslušných rokoch právo používať značku EVP

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 118 | Držitelia národnej značky EVP (2014)

Považská cementáreň, a.s., Ladce (<i>cementy</i>)
HAPPY END, spol. s r.o., Pezinok (<i>sorpčné materiály</i>)
Johan ENVIRO, s.r.o., Bratislava (<i>sorpčné materiály</i>)
COMPAG SK, s.r.o., Bratislava (<i>drôtokamenné konštrukcie</i>)
MACCAFERRI CENTRAL EUROPE, s.r.o., Brezová pod Bradlom (<i>drôtokamenné konštrukcie</i>)

Zdroj: SAŽP

V roku 2014 vstúpili do hodnotiaceho procesu produkty ďalších dvoch žiadateľov. V tomto roku boli držiteľmi environmentálnej značky EÚ spoločnosti SHP Slavošovce, a.s., Slavošovce (*výrobky z tissue papiera*), SHP Harmanec, a.s., Harmanec (*výrobky z tissue papiera*), Slovenská Grafia, a.s., Bratislava (*výrobky z potlačeného papiera*) a Daira, s.r.o. Košice, (*ubytovacia služba*).

Udeľovanie Environmentálnej značky Európskej únie (EU Ecolabel) je upravené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ. Environmentálne kritériá pre určené skupiny produktov sú vydávané formou rozhodnutí Európskej komisie a uverejňované v Úradnom vestníku Európskej únie.

Celkovo bolo od roku 2004 v SR ocenených environmentálnou značkou EÚ **14 produktov (12 výrobkov a 2 služby)**.

Tabuľka 119 | Počet produktov, ktoré mali v príslušných rokoch právo používať environmentálnu značku EÚ

Rok	2004 až 2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet produktov	0	1	5	5	3	3	9	9

Zdroj: SAŽP

ENVIRONMENTÁLNE OZNAČOVANIE TYPU II

Zásady a princípy environmentálneho označovania typu II sú štandardizované v medzinárodnej norme ISO 14 021 (STN EN ISO 14 021). Tento typ označovania umožňuje uvádzať vlastné vyhlásenia tvrdení o environmentálnych vlastnostiach výrobkov, formulované výrobcami, dovozcami, distribútormi, maloobchodníkmi alebo kýmkoľvek, kto má pravdepodob-

ný prospech z tvrdenia. Vlastné vyhlásenia sa môžu uvádzať aj bez certifikácie treťou stranou. Označovanie typu II umožňuje výrobcovi alebo dovozcom, zlepšujúcim svoje environmentálne správanie a environmentálnu kvalitu výrobkov, zvýšiť svoju konkurencieschopnosť v prípade, keď nie sú vopred stanovené špecifické požiadavky v rámci národného alebo európskeho systému označovania. Overenie environmentálneho vyhlásenia vykonáva SAŽP, ktorá ho realizovala celkovo u štyroch organizácií.

SYSTEM ENVIRONMENTÁLNEHO MANAŽÉRSTVA

Systém environmentálneho manažérstva (EMS) je zložkou komplexného systému manažérstva, ktorá obsahuje postupy, procesy a prostriedky na prípravu, realizáciu, preskúmanie a udržiavanie environmentálnej politiky, cieľovo orientovanou na realizáciu zámerov v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Systém EMS predstavuje súbor

vzájomne previazaných aktivít, ktorých cieľom je neustále zlepšovať environmentálne správanie organizácie resp. prispôbovať ho meniacim sa podmienkam činnosti podniku a jeho okolia. Realizovať EMS je možné dvoma štandardizovanými nástrojmi:

- podľa medzinárodnej normy ISO 14001 Systémy environmentálneho manažérstva
- podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady(ES) č. 1221/2009 -Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS).

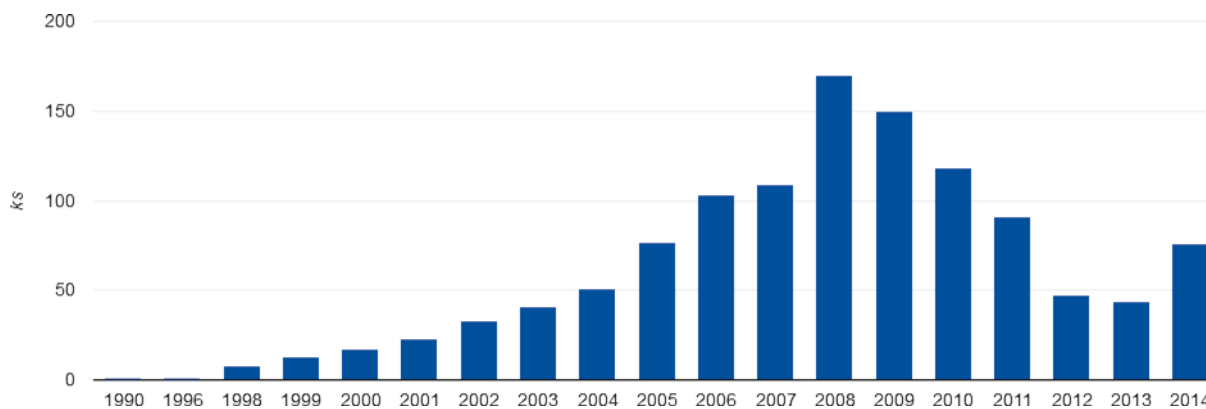
SYSTEM ENVIRONMENTÁLNEHO MANAŽÉRSTVA PODĽA MEDZINÁRODNEJ NORMY ISO 14001

Norma STN EN ISO 14001 – Systémy environmentálneho manažérstva. Špecifikácia s návodom na použitie je základnou medzinárodnou technickou normou, ktorá ustanovuje požiadavky na systém environmentálneho manažérstva, postaveného na priebežnom manažérskom cykle

Plánuj – Urob – Kontroluj – Konaj. Splnením predpísaných požiadaviek, ktorých zhodu s normou preverí úspešný certifikačný audit, organizácia získa od certifikačnej spoločnosti certifikát, ktorý je zároveň aj dokladom o účinnosti systému.

V roku 2014 pribudlo 76 nových organizácií so zavedeným a certifikovaným EMS. Celkový počet evidovaných organizácií s certifikovaným EMS podľa normy ISO 14001 sa od roku 1996 zvýšil na 1 392.

Graf 164 | Vývoj ročného prírastku organizácií registrovaných v schéme EMS podľa normy ISO 14001

Zdroj: SAŽP

Poznámka: Vývoj certifikácie systémov environmentálneho manažérstva (EMS) podľa normy ISO 14001 je spracovaný z dostupných informácií poskytnutých certifikačnými orgánmi s akreditáciou v SR. S cieľom zabezpečenia čo najvyššej miery spoľahlivosti a kvality výsledkov monitorovania certifikácie EMS sa spracovávajú i údaje získané za predchádzajúce obdobia. Rozdielnosť hodnôt ročných prírastkov v jednotlivých rokoch oproti zobrazeniam z predchádzajúcich rokov vyplýva z dynamickej povahy databázy organizácií s certifikovaným EMS a preto sa všetky zmeny a doplnenia údajov o certifikovaných organizáciách automaticky prejavujú i v štatistickom vyhodnotení.

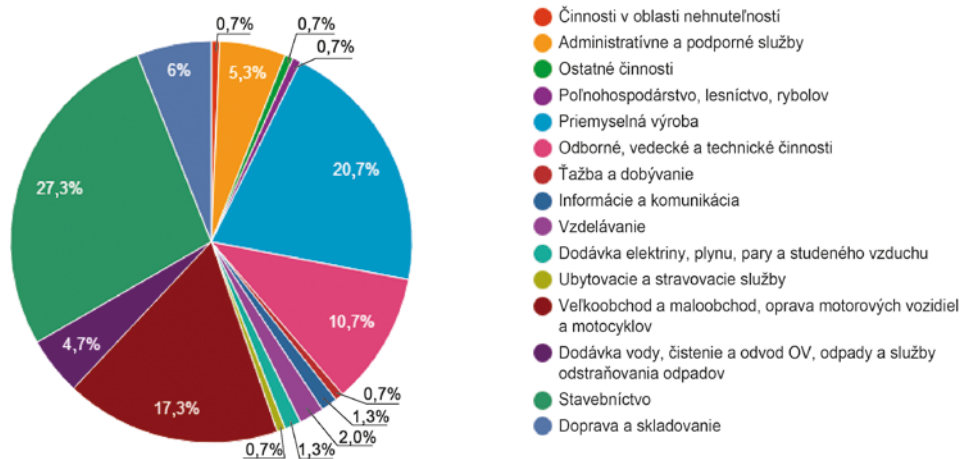
V roku 2014 pribudlo najviac organizácií s certifikovaným EMS podľa normy ISO 14001 v sektore **F** (stavebníctvo) s **27,33 %** podielom. Nasleduje sektor **C** (priemyselná výroba) s **20,67 %** podielom v rámci ročného prírastku certifikovaných organizácií. Za nimi nasledujú sektor **G** (veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov) s **17,33 %** a **M** (odborné, vedecké a technické činnosti) s **10,67 %**.

Pod hranicou 10 % sa umiestnil sektor **H** (doprava a skladovanie) s hodnotou **6 %**, **N** (administratívne a podporné služby) s **5,33 %** podielom a **E** (dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov) s **4,67 %** a sektor **P** (vzdelávanie) s **2 %** podielom.

Menej ako 2 % dosiahli sektor D (dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu) a J (informácie a komunikácia) s 1,33 % podielom za ktorými nasledujú sektor A (poľno-

hospodárstvo, lesníctvo a rybolov), B (ťažba a dobývanie), I (ubytovacie a stravovacie služby), L (Činnosti v oblasti nehnuteľnosti) a S (ostatné činnosti) s 0,67 %.

Graf 165 | Certifikácia EMS podľa normy ISO 14001 – percentuálny ročný prírastok (2014)

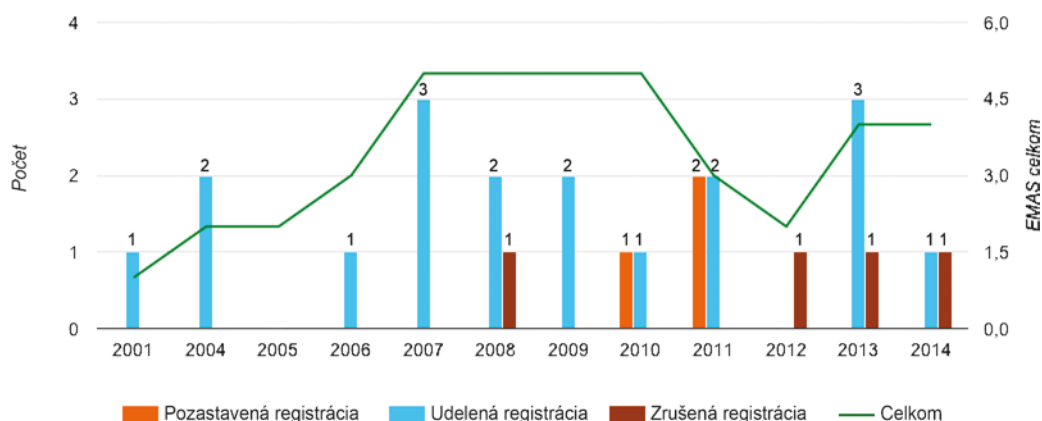
Zdroj: SAŽP

SCHÉMA EURÓPSKEHO SPOLOČENSTVA PRE ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO A AUDIT (EMAS)

EMAS sa zameriava na neustálu podporu zlepšovania environmentálneho správania sa organizácií. Podmienky pre

účasť v EMAS stanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a na národnej úrovni zákon č. 351/2012 Z.z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Graf 166 | Priebeh registrácie organizácií v schéme EMAS

Zdroj: SAŽP

Ku koncu roka 2014 boli v národnom a európskom registri EMAS zapísané organizácie:

- NATUR-PACK, a.s., Bratislava, sektor M – Odborné, vedecké a technické činnosti

- SEWA, a.s., Bratislava, sektor M – Odborné, vedecké a technické činnosti
- INA Kysuce, spol. s r.o., Kysucké Nové Mesto a INA SKALICA, spol. s r.o., Skalica v rámci združenej registrácie spoločnosti Schaeffler Group Nemecko, sektor C – Priemyselná výroba

ZELENÉ VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Zelené verejné obstarávanie (Green public procurement – GPP) jeden z dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky, je v súčasnom období aktívne podporované a presadzované Európskou úniou v kontexte politiky udržateľnej výroby

a spotreby a Stratégia Európa 2020 ho považuje za jeden z kľúčových nástrojov na dosiahnutie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. GPP možno využiť nielen na zníženie priameho environmentálneho vplyvu verejných činností, ale súčasne aj na ovplyvnenie trhu, aby sa zamerail na dodávku environmentálne vhodných tovarov, služieb a stavebných prác.

SR plnila v roku 2014 úlohy, vyplývajúce z **Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2011 až 2015 (NAP GPP II)**, schváleného uznesením vlády SR č. 22/2012 a to na národnej i na európskej úrovni. V rámci monitorovania úrovne GPP v SR bolo v rámci dotazníkového prieskumu rozoslaných 1 429 dotazníkov, na ktoré odpovedalo 666 respondentov.

Priemerná úroveň uplatňovania GPP v SR za rok 2014 sa stanovila na základe 2 indikátorov:

- Indikátor 1: % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok) – dosiahol 6,4 %
- Indikátor 2: % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu uskutočnených zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok s DPH) – dosiahol 23,3 %.

Strategickým cieľom v zmysle NAP GPP II je zvýšiť podiel uplatňovania GPP v SR na úrovni ústredných orgánov štátnej správy na 65 % a na úrovni samosprávnych krajov a miest na 50 % do roku 2015.

Na dosiahnutie tohto cieľa boli v rámci NAP GPP II stanovené tri parciálne ciele, a to:

- budovať povedomie verejných obstarávateľov a obstarávateľov o problematike GPP v podmienkach SR,
- posilniť uplatňovanie environmentálnych charakteristik vo verejných zákazkách,
- hodnotiť úroveň uplatňovania GPP v SR vo väzbe na požiadavky Európskej komisie.

Plnenie parciálnych úloh sa realizovalo vo všetkých troch problémových okruhoch. V rámci **budovania povedomia verejných obstarávateľov a obstarávateľov** o problematike GPP boli poskytované podrobné informácie verejným obstarávateľom, obstarávateľom a dodávateľom o výrobkoch a službách na trhu s príslušnými technickými špecifikáciami; pracovala Pracovná skupina pre GPP na MŽP SR. Na stránke www.sazp.sk je prístupná metodická príručka pre verejných obstarávateľov, zameraná na možnosti uplatňovania environmentálnych charakteristik v praxi verejného obstarávania. Keďže vzdelávanie a in-

formovanosť obstarávateľov a verejných obstarávateľov je považované za najdôležitejšiu oblasť na podporu plnenia úloh NAP GPP, aj v roku 2014 boli realizované odborné semináre k problematike zeleného verejného obstarávania, ktoré sa uskutočnili vo všetkých krajských mestách SR. Celkom bolo v rámci nich vyškolených 166 účastníkov.

V rámci **posilňovania uplatňovania environmentálnych charakteristik vo verejných zákazkách** je potrebné realizovať podporné aktivity pre verejných obstarávateľov a obstarávateľov, zamerané na zníženie administratívnej záťaže súvisiacej so zadávaním zelených zákaziek. V spolupráci so SAŽP MŽP SR realizuje aktivity v oblastiach environmentálneho označovania produktov, environmentálnych manažérskych systémov, environmentálnych technológií, a v spolupráci s MH SR prispieva k rozvoju oblasti energetického štiťkovania, ktoré sú základom pre vytváranie environmentálnych charakteristik pre verejné zákazky.

V rámci **hodnotenia úrovne uplatňovania GPP v SR vo väzbe na požiadavky EK** sa pracovníci SAŽP v zástupení MŽP SR pravidelne zúčastňovali na rokovaní Pracovnej skupiny pre GPP, poskytovali informácie EK o stave a úrovni GPP v SR, zúčastňovali sa na stretnutiach národných expertov pre GPP organizovaných EK.

Výsledky, dosiahnuté za rok 2014 nie sú v medziročnom porovnaní priaznivé – Indikátor 1 vzrástol o 0,8 percentuálneho bodu (p. b.) na 6,4 %, ale Indikátor 2 klesol medziročne o 30,5 p. b. na 23,3 %. Preto okrem pokračovania v dobre nastavených činnostiach (vzdelávanie verejných obstarávateľov a obstarávateľov, poskytovanie informácií o GPP, spolupráca s EK a inými členskými štátmi v oblasti GPP a ostatné) bude prehĺbená spolupráca na regionálnej úrovni (s mestami a obcami, samosprávnymi krajmi a ich podriadenými organizáciami) a budú realizované aktivity v spolupráci s MV SR zamerané na zjednodušenie podmienok zadávania zelených zákaziek na elektronickom trhovisku s cieľom dosiahnuť v roku 2015 stanovený podiel uplatňovania GPP v SR.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA, VZDELÁVANIE A OSVETA

Jednou z definovaných odvetvových priorít starostlivosti o životné prostredie je aj:

- podpora environmentálnej výchovy, vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja, environmentálneho monitoringu a informatiky a dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky.

Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie na roky 2014 – 2020

FORMÁLNA ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA, VZDELÁVANIE A OSVETA

Formálna environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета (EVVO) sa sústreďuje v zariadeniach školského typu. Je zastrešená v Štátnom vzdelávacom programe od kategórie **predprimárneho vzdelávania až po stredné odborné vzdelanie**. Vo všetkých stupňoch vzdelávania je definovaná ako prierezová téma spadajúca pod príslušné vzdelávacie oblasti. Školské zariadenia na všetkých stupňoch vo všeobecnosti plnia obsah environmentálnej výchovy realizovaním rôznorodých aktivít a projektov. Podporu environmentálnej výchovy a vzdelávania zabezpečuje Ministerstvo školstva SR aj prostredníctvom grantovej súťaže **Enviroprojekt**. Financie poskytnuté z tohto projektu sú určené prevažne pre základné a stredné školy k realizácii malých školských projektov environmentálnej výchovy.

V rámci štúdia na **vysokých školách** majú možnosť záujemcovia o štúdium zamerané na ekológiu a environmentalistiku výberu z viacerých fakúlt vysokých škôl, ktoré ponúkajú študijné programy zamerané na túto oblasť. Svoju odbornosť môžu získať formou bakalárskeho štúdia (I. stupeň vysokej školy) alebo magisterského či inžinierskeho štúdia (II. stupeň vysokej školy).

NEFORMÁLNA ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA, VZDELÁVANIE A OSVETA

Neformálnu EVVO realizujú vo všetkých cieľových skupinách **rezortné organizácie MŽP SR** podľa oblastí svojho pôsobenia.

SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA (SAŽP)

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

SAŽP má zriadenú organizačnú jednotku zameranú na EVVO – Oddelenie environmentálnej výchovy a vzdelávania a stredisko environmentálnej výchovy – Dropie. Organizuje vzdelávacie podujatia pre pedagógov a odbornú verejnosť, ako napríklad: Festival environmentálnych výučbových programov – ŠIŠKA, regionálne metodické dni, medzinárodný festival filmov o životnom prostredí, prednášky, školenia, semináre,

konferencie. Pedagógom poskytuje tiež akreditované kontinuálne vzdelávanie v oblasti TUR. Pripravuje a realizuje výstavy k významným dňom životného prostredia, má širokú edičnú činnosť v oblasti EVVO a realizuje tiež školské programy (Na túru s NATUROU, Ekologická stopa, Enviroza, Beagle) a školské súťaže (Oči na stopkách, EnviroTázniky, ProEnviro, Recykláčik, Hypericum, Hodina s Ekostopou, Zelený svet a pod). V neposlednom rade poskytuje tiež patronáty nad súťažami a vystupuje ako partner v rôznych súťažiach (Enviromania, Úsmev pre strom,...). V rámci strediska environmentálnej výchovy – Dropie v Zemianskej Olči poskytuje jednodňové a viacdňové vzdelávacie programy. SAŽP pôsobí tiež v oblasti vzdelávania štátnej správy a odbornej verejnosti.

SLOVENSKÝ HYDROMETEOROLOGICKÝ ÚSTAV (SHMÚ)

SHMÚ ako organizácia vykonávajúca hydrologickú a meteorologickú službu spolupracuje so základnými a strednými školami a realizuje nasledovné aktivity: deň otvorených dverí so špeciálnymi programami pre deti a mládež,

konferencie mladých odborníkov do 35 rokov spojené so súťažou v odboroch meteorológia a klimatológia, hydrológia, vodné hospodárstvo, poskytovanie odborného sprievodného slova exkurziám škôl všetkých stupňov na odborných pracoviskách SHMÚ, spolupráca s inými organizáciami pri napĺňaní aktivít, napr.: Združenie zamestnávateľov vo vodnom hospodárstve, Modrá škola, Stavebná fakulta STU v Bratislave. SHMÚ realizuje aj iné aktivity vyplývajúce zo spoločenského záujmu pre jednotlivcov, základné a stredné školy, vysokoškolské kluby, elektronické a tlačové médiá a pod.

VÝSKUMNÝ ÚSTAV VODNÉHO HOSPODÁRSTVA (VÚVH)

Odborníci VÚVH sa aktívne podieľajú na profesionálnej výchove odborníkov pre vodné hospodárstvo a životné prostredie (napr.: prednášajú na vysokých školách, sú členmi vedeckých

rád a komisií univerzít pre obhajoby diplomových a doktorandských prác, vypracovávajú odborné posudky a pod.). Vybraní pracovníci sú školiteľmi, príp. externými konzultantmi diplomových a doktorandských prác zameraných na vodné hospodárstvo. VÚVH sa aktívne podieľa aj na vzdelávaní odborníkov z rezortu vodného hospodárstva a to formou rôznorodých kurzov, ako sú napr. kurz vodohospodárov, kurz vzorkovania, mikrobiologický kurz, a pod. Pravidelne organizuje konferencie pre odbornú verejnosť na národnej

a medzinárodnej úrovni, ako sú napr.: Hydrochémia, Sedi-
menty. Zabezpečuje organizovanie, workshopov, kolokvií,
realizáciu projektov zaoberajúcich sa problematikou EVVO,
DOD do priestorov VÚVH, exkurzií a metodických dní, vy-
dávanie propagačných materiálov a odborných publikácií,
vydávanie odborného časopisu zameraného na vodné hos-
podárstvo „Vodohospodársky spravodajca“.

ŠTÁTNY GEOLOGICKÝ ÚSTAV DIONÝZA ŠTÚRA (ŠGÚDŠ)

ŠGÚDŠ organizuje rôzne podujatia pre ve-
rejnú a základné školy napr. pri príležitosti
významných dní životného prostredia. Medzi
aktivity realizované v rámci EVVO patria: DOD
organizovaný pri príležitosti Dňa Zeme, rôzne konferencie
a semináre pre odbornú verejnosť; propagácia geológie a jej
úloh pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti formou interne-
tového portálu, populárno-vedeckých publikácií, slovníkov,
informačných bulletinov a propagácie v médiách, formou
konzultácií a odborného poradenstva, zostavovania a vydá-
vania populárno-náučných publikácií, geologických nauč-
ných máp a budovania geoparkov a ich publikovania vo for-
me máp a naučných brožúr.

ZOOLOGICKÁ ZÁHRADA BOJNICE (ZOO BOJNICE)

Návštevníci ZOO majú možnosť zú-
časťniť sa špecializovaných edu-
kačných foriem, ale stretávajú sa aj
s neformálnym vzdelávaním v exteriéroch areálu formou
informačných panelov a tabulí, prvkov pre znevýhodnené
skupiny (tabuľky v braillovom písme) a hmatových inte-
raktívnych prvkov. ZOO Bojnice realizuje aktivity v oblasti
EVVO pre rôzne cieľové skupiny. Patria medzi ne: Zookrú-
žok; Zooškola, prednášky pre špecifické skupiny, akcie pre
seniorov, prednášky pre nevidiacich a slabozrakých, výstavy
a komentované prehliadky, besedy na školách, návštevy detí
v Detskej fakultnej nemocnici v Banskej Bystrici, príprava
podujatí pri príležitosti významných environmentálnych dní.
Organizácia zabezpečuje odborné vzdelávanie a poraden-
stvo v rôznych oblastiach – starostlivosť o živočíchy zverené
do opateru z chovateľského a veterinárneho hľadiska, prog-
ramy záchranu domácich a cudzokrajných druhov, rehabilita-
čné a reintrodukčné aktivity na národnej a medzinárodnej
úrovni pre chovateľskú a ochranársku verejnosť.

Realizovaná je taktiež edično-propagačná činnosť zameraná
na starostlivosť o chránené živočíchy, ich ochranu in situ a ex
situ, spoznanie a ochranu biodiverzity na celosvetovej úrovni
a národnej úrovni, prevenciu environmentálnej kriminality,
červené knihy ohrozených druhov, spoločenskú hodnotu
niektorých druhov.

SLOVENSKÉ MÚZEUM OCHRANY PRÍRODY A JASKYNIAR- STVA (SMOPAJ)

EVVO realizovaná SMOPAJ je zameraná na
veľkoplošné a maloplošné chránené územia
vrátane jaskýň ako chráneného biotopu euró-
pskeho významu a siete území NATURA 2000
a na chránené druhy národného významu ako aj na chrá-

nené druhy európskeho významu. SMOPAJ je akreditova-
ným pracoviskom pre celoživotné vzdelávanie pod MŠVVaŠ
SR v oblastiach história ochrany prírody a jaskyniarstva na
území SR a problematika životného prostredia (zameraná
hlavne na odpady, vodu, klimatické zmeny, ale aj na gene-
tické modifikácie a vplyv životného prostredia na bunku ako
elementárnu jednotku živých organizmov).

SMOPAJ zabezpečuje stále expozície revitalizované v rámci
projektu Rekonštrukcia historickej budovy múzea, kultúrnej
pamiatky pre EV, edukačné cykly pre školy realizované dva-
krát ročne formou vyžiadanych prednášok a besied z ponu-
kového listu múzea Ekodni jar – jeseň, putovné výstavy – in-
formatívno-formatívne panelové prezentácie vybraných
environmentálnych tém s možnou výpožičkou zbierkových
predmetov alebo doplnkového materiálu, environmentál-
ne hry pre predškolskú kategóriu, výstavy Ekofotografia
a Speleofotografia, environmentálne podujatia pre margi-
nalizované skupiny – špecializované prednášky a interaktív-
ne aktivity pre špeciálne školy, slabozrakých a nevidiacich,
výstavy aj s medzinárodnou účasťou Príroda našimi očami
a Fragmentsy z prírody. Organizuje semináre s medzinárod-
nou účasťou – každoročné odborné podujatia pre výmenu
informácií v oblasti ochrany prírody – Stretnutie prírodoved-
ných pracovníkov, Dni botanikov múzeí ČR a SR, odborné
podujatia celoživotného charakteru zamerané na ochranu
prírody – Tábory ochrancov prírody a Stretnutia seniorov
ochrany prírody. Vydáva dva odborné recenzované časopisy
Slovenský kras a Naturae tutela. Uskutočňuje metodické dni
pre učiteľov základných a stredných škôl s celoslovenskou
pôsobnosťou v oblasti akreditovaného programu Územná
a druhová ochrana v SR.

SLOVENSKÉ BANSKÉ MÚZEUM (SBM)

SLOVENSKÉ
BANSKÉ
MÚZEUM

Vzdelávacie environmentálne aktivity pre deti
materských škôl, žiakov základných a stred-
ných škôl i verejnú realizuje SBM prostre-
dníctvom projektu Škola v múzeu v piatich
expozíciách a tiež na aktuálnych výstavách.
Zameranie aktivít súvisí s obsahovou náplňou
jednotlivých expozícií a výstav: **Štiavnický stra-
tovulkán a jeho ložiská nerastných surovín; Minerály Ban-
skej Štiavnice a okolia; Určovanie mineralogických a pet-
rografických zbierok; Prvenstvo nerastnej ríše Slovenska;
Banská činnosť, zvyky a tradície banskoštiavnického régió-
nu; Zmeny kultúrnej a banickej krajiny vo výtvarnom umení;
História banskoštiavnického regiónu; Remeselno-výtvarné
dielne z prírodných a odpadových materiálov.**

SBM realizuje odborné semináre, konferencie, prednáš-
ky a prezentácie pre odbornú i laickú verejnosť; výstavu
detských výtvarných prác s environmentálnou tematikou
s medzinárodnou účasťou My sa nevieme sťažovať na-
hlas, výjazdové vzdelávacie prezentácie na školách z ob-
lasti baníctva, mineralógie, histórie, archeológie, etnológie,
letný tábor v múzeu – denný tábor pre prázdninujúce deti
v expozíciách a atraktívnych priestoroch múzea, letnú školu
v múzeu – prázdninové remeselno-výtvarné tvorivé dielne,

stretnutie generácií – stretnutie generácie seniorov so žiakmi a študentmi štiavnických škôl s kultúrnym programom, kultúrno-výchovné podujatia (Festival kumštu remesla a zábavy, Štiavnický vianočný jarmok, Noc múzeí a galérií a pod.). Prevádzkuje Informačné centrum Geopark, v priestoroch Banského múzea v prírode prevádzkuje Náučnú geologic-kú expozíciu.

ŠTÁTNA OCHRANA PRÍRODY SLOVENSKEJ REPUBLIKY (ŠOP SR)

ŠOP SR poskytuje tematicky cieleňé výchovno-vzdelávacie programy/aktivity zamerané na ochranu prírody a krajiny. Aktivity sú realizované v interiéri, exteriéri alebo kombinovane. Sú to aktivity pre školy – environmentálne výučbové programy pre školy, regionálne vedomostné súťaže, výstavy (napr. Dravce, Naše netopiere, Kamzik vrchovský, výstavy detských prác na tému ochrany prírody), exkurzie po chránených územiach, ochranárske tábory, dni otvorených dverí, metodické dni a semináre pre pedagógov; aktivity pre návštevníkov chránených území v informačných strediskách ochrany prírody, sprevádzané exkurzie po NCH, aktivity pre širokú verejnosť – informačné kampane počas významných environmentálnych dní, exkurzie, výstavy, semináre, konferencie, školenia, premieta-nie filmov, zapájanie verejnosti do praktickej starostlivosti o chránené územia a druhy. Edično-propagačná činnosť je zameraná na propagáciu a starostlivosť o chránené územia, ich ochranu, poznanie a poslanie.

Mnoho aktivít EVVO zabezpečuje Škola ochrany prírody vo Varíne. Prevádzka ponúka: aktivity pre deti a mládež v teréne, výučbové programy a súťaže pre školy, sprevádzané túry po NP Malá Fatra, školenia a metodické dni pre pedagógov, výstavy, školenia a vzdelávania predstaviteľov samospráv v ochrane prírody.

Ďalšou organizačnou zložkou ŠOP SR, ktorá sa zaoberá tiež problematikou environmentálnej výchovy a vzdelávania, je Správa slovenských jaskýň (SSJ). SSJ spravuje všetky jaskyne v SR u a prevádzkuje 12 sprístupnených jaskýň. Vykonáva výchovnú činnosť zameranú na ochranu jaskýň. Zabezpečuje vydavateľskú, edično-propagačnú a publikačnú činnosť zameranú na ochranu, výskum, dokumentáciu a využívanie jaskýň. Prevádzkuje expozície a stále výstavy, náučné panely vo vstupných areáloch a na náučných chodníkoch vedúcich k sprístupneným jaskyniam, zabezpečuje sprievodcovskú činnosť a vydáva časopis o sprístupnených jaskyniach Aragonit.

Ďalšou organizačnou zložkou ŠOP SR, ktorá sa zaoberá tiež problematikou environmentálnej výchovy a vzdelávania, je Správa slovenských jaskýň (SSJ). SSJ spravuje všetky jaskyne v SR u a prevádzkuje 12 sprístupnených jaskýň. Vykonáva výchovnú činnosť zameranú na ochranu jaskýň. Zabezpečuje vydavateľskú, edično-propagačnú a publikačnú činnosť zameranú na ochranu, výskum, dokumentáciu a využívanie jaskýň. Prevádzkuje expozície a stále výstavy, náučné panely vo vstupných areáloch a na náučných chodníkoch vedúcich k sprístupneným jaskyniam, zabezpečuje sprievodcovskú činnosť a vydáva časopis o sprístupnených jaskyniach Aragonit.

EVVO REALIZOVANÁ PROSTREDNÍCTVOM SUBJEKTOV MIMO REZORTU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

V rámci MŠVVaŠ SR zabezpečuje neformálnu EVVO IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže. Neformálnu EVVO a praktické programy na aktuálne témy ponúkajú v SR aj rôzne mimovládne organizácie (MVO), neziskové organizácie, občianske združenia a centrá voľného času formou ak-

cií, podujatí ako aj programov akreditovaných MŠVVaŠ SR. Najvýznamnejšie z nich združuje Ekofórum (23 MVO) a Sieť environmentálno-výchovných organizácií – Špirála, ktorá je celoštátnou sieťou organizácií venujúcich sa environmentálnej výchove a vzdelávaniu. Spolupracuje so širokou škálou MVO, ako aj so štátnymi inštitúciami, ministerstvami, pedagogickými ústavmi. Jej členmi sú CEA – Centrum environmentálnych aktivít, Centrum environmentálnej a etickej výchovy ŽIVICA, DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, SOSNA – centrum trvalo udržateľných alternatív.

Zelená koalícia mimovládnych organizácií má za cieľ napomáhať ochrane životného prostredia, prírody a krajiny, najmä prostredníctvom presadzovania práva na prístup k informáciám o životnom prostredí, presadzovania práva na účasť verejnosti a MVO na rozhodovaní o otázkach súvisiacich so životným prostredím, presadzovania práva na spravodlivosť vo veciach životného prostredia, zapájania sa do tvorby environmentálnej politiky a stratégií a riešenia otázok financovania sektoru životného prostredia a projektov ovplyvňujúcich životné prostredie. Momentálne združuje 9 organizácií.

Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета je realizovaná aj prostredníctvom subjektov kultúrno-osvetovej činnosti. Patria medzi ne kultúrno-osvetové zariadenia v pôsobnosti miest, obcí, VÚC, iných právnických osôb, kultúrno-osvetové zariadenia zriadené fyzickými osobami, Národné osvetové centrum, ÚLUV ako aj ďalšie subjekty kultúrno-osvetovej činnosti.

Tabuľka 120 | Prehľad záujmovej vzdelávacej činnosti s tematikou environmentálneho vzdelávania realizovanej prostredníctvom subjektov kultúrno-osvetovej činnosti (2014)

Forma vzdelávacej aktivity	Počet aktivít	Počet účastníkov
Cyklická	188	13 853
Jednorazová	800	47 565

Zdroj: MK SR

Environmentálnej výchove, vzdelávaniu a osвете sa v SR venujú aj podnikateľské subjekty, a to priamo alebo prostredníctvom svojich nadácií zriadených za účelom osvetu v oblasti ochrany životného prostredia. Významnú podporujúcu oblasť predstavujú aj nadácie, ktoré združujú donorov z podnikateľskej sféry, resp. aplikujú princípy asignácie dane. Svoje aktivity smerujú na všetky stupne škôl. Žiakov a študentov zapájajú do rôznych súťaží, projektov a aktivít, prostredníctvom ktorých zvyšujú ich environmentálne povedomie v rámci oblastí, v ktorej pôsobia.

Jedným z podnikateľských subjektov je spoločnosť Veolia, ktorá prispieva k ochrane životného prostredia, pomáha prostredníctvom vlastnej nadácie alebo účasťou na projektoch a podujatiach sociálneho charakteru. Spoločnosť Veolia každoročne vyhlasuje environmentálnu súťaž pre základné školy, ktorej cieľom je zlepšenie ochrany životného prostredia.

ENVIRONMENTÁLNA EKONOMIKA

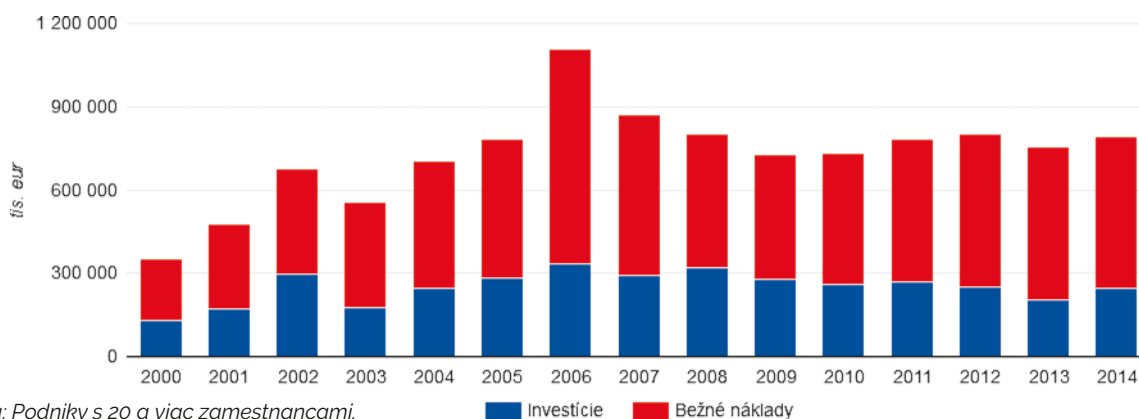
ENVIRONMENTÁLNE NÁKLADY A VÝNOSY

Finančné ukazovatele ochrany životného prostredia sú v SR systematicky sledované Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR) za podniky s počtom zamestnancov 20 a viac a obce. Vyhodnocované sú celkové vynaložené náklady na ochranu životného prostredia a výnosy súvisiace s predajom výrobkov, prístrojov, komponentov a technológií určených na

ochranu ŽP, predajom vedľajších alebo odpadových produktov a príjmy za poskytovanie služieb v súvislosti s ochranou ŽP iným subjektom.

Náklady podnikov a obcí na ochranu životného prostredia majú kolísavý trend. Najvyššia suma nákladov bola realizovaná v roku 2006. Náklady podnikov a obcí na ochranu životného prostredia dosiahli v roku 2014 sumu **794 203 tis. eur**. Náklady podnikov a obcí v porovnaní s rokom 2000 vzrástli o 126,9 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 5,1 %. Výnosy z ochrany ŽP dosiahli v roku 2014 sumu **644 686 tis. eur** a v porovnaní s rokom 2000 vzrástli o 1 942,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 46,4 %.

Graf 167 | Vývoj nákladov podnikov a obcí na ochranu životného prostredia

Poznámka: Podniky s 20 a viac zamestnancami.

Zdroj: ŠÚ SR

ENVIRONMENTÁLNY FOND

Environmentálny fond bol zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zameraný je na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie a tvorbu životného pro-

stredia na princípoch trvalo udržateľného rozvoja, pričom kladie dôraz na podporu žiadateľov, ktorí nemajú možnosť získať zahraničnú pomoc (napríklad obce s menej než 2 000 obyvateľmi v prípade výstavby kanalizácie) s cieľom postupného ukončovania rozostavaných stavieb environmentálnej infraštruktúry.

Tabuľka 121 | Prehľad poskytnutých dotácií (2014)

Oblasť dotácií	Počet	eur
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	17	1 246 467,84
Ochrana a racionálne využívanie vôd	146	15 854 579,06
Rozvoj odpadového hospodárstva	35	2 638 757,61
Ochrana prírody a krajiny	7	1 580 723,42
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	17	812 174,16
Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu ŽP	4	994 062,60
Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zatepľovania	127	14 952 874,57

Oblasť dotácií	Počet	eur
Havárie	3	23 294,68
Služby vo verejnom záujme	1	70 000,00
Program obnovy dediny	125	596 449,08
Spolu	482	38 769 383,02

Zdroj: Environmentálny fond

Celková výška prostriedkov poskytnutých formou dotácie v roku 2014 bola **38 769 383,02 eur**.

VYBRANÉ EKONOMICKÉ NÁSTROJE ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY

V podmienkach SR sú ťažiskovou formou ekonomických nástrojov environmentálnej politiky **platby/poplatky za znečisťovanie a využívanie prírodných zdrojov**. Jednotlivé typy týchto ekonomických nástrojov sú definované v príslušných právnych predpisoch vrátane spôsobu ich výpočtu a ich prijímateľa. Spolu s pokutami sú aj významným zdrojom príjmov Environmentálneho fondu.

V roku 2014 najvyššia suma za znečisťovanie životného prostredia ako príjem Environmentálneho fondu pochádzala z poplatkov za znečisťovanie ovzdušia (11 368 028 eur) a pri využívaní prírodných zdrojov najvyššia suma pochádzala z poplatkov za odber podzemných vôd (10 358 055 eur).

Tabuľka 122 | Príjmy Environmentálneho fondu z vybraných ekonomických nástrojov (2014)

Poplatky	eur
Poplatky za znečisťovanie ovzdušia	11 368 028
Poplatky (úhrady) za vydobyté nerasty	2 249 962
Poplatky za uskladňovanie plynov a kvapalín	841 725
Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd	5 562 842
Poplatky za odber podzemnej vody	10 358 055
Poplatky (úhrady) za prieskumné územia	1 125 137
Finančné náhrady za zásah do biotopu európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny	114 970
Spolu	31 620 719

Zdroj: Environmentálny fond

V roku 2014 najvyšší príjem Environmentálneho fondu z pokút tvorili pokuty v oblasti porušenia zákona o odpadoch (214 105 eur) a v oblasti porušenia zákona o vodách (188 094 eur).

Tabuľka 123 | Príjmy Environmentálneho fondu z pokút uložených orgánmi štátnej správy pre životné prostredie (2014)

Pokuty	eur
Porušenie zákona o vodách	188 094
Porušenie zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách	534
Porušenie zákona o ochrane ovzdušia	96 094
Porušenie zákona o ochrane prírody a krajiny	90 841
Porušenie zákona o rybárstve	0
Porušenie zákona o odpadoch	214 105
Porušenie zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania ŽP	152 360

Pokuty	eur
Porušenie zákona o obchodovaní s emisími kvótami	19 124
Porušenie zákona o obaloch	9 350
Porušenie zákona o prevencii závažných priemyselných havárií	4 507
Porušenie zákona o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov	8 620
Porušenie zákona o environmentálnom označovaní výrobkov	0
Porušenie geologického zákona	850
SVP – ostatné penále	56 330
Porušenie zákona o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín	1 866
Blokované pokuty	990
Pokuty, ktoré v zmysle § 9 ods. 10 zákona 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov od 1.10.2013 do 31.12.2013 prešli do správy MV SR ale ostali príjmom Environmentálneho fondu	9 146
Spolu	852 810

Zdroj: Environmentálny fond

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov znečistenia sú príjmom Environmentálneho fondu. Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z malých zdrojov sú príjmom rozpočtu obcí.

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov znečistenia majú kolísavý trend a v roku 2014 dosiahli 11 368,03 tis. eur. Poplatky za znečisťovanie ovzdušia v porovnaní s rokom 2000 klesli o 42,2 % a oproti predchádzajúcemu roku klesli o 2,9 %.

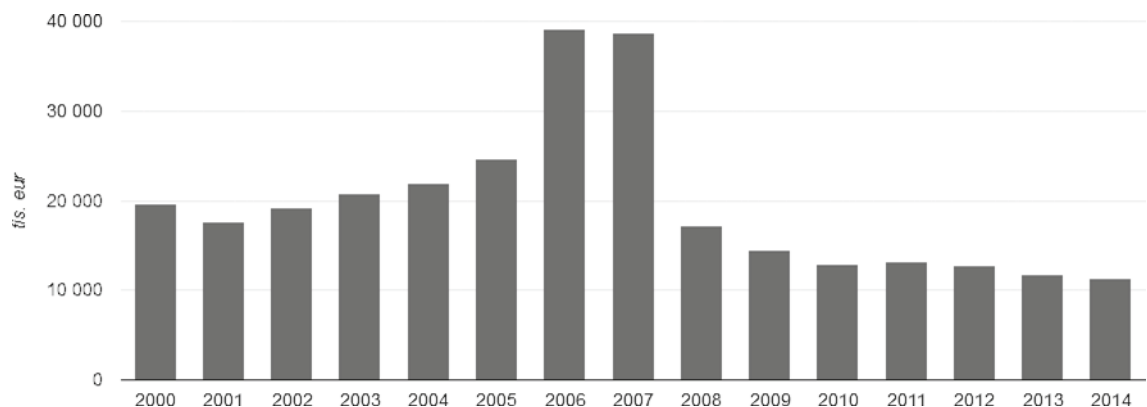
Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd

Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd v hodnotenom období majú kolísavý trend a v roku 2014 dosiahli 5 562,84 tis. eur. Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd v porovnaní s rokom 2000 klesli o 15 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 12,7 %.

Platby za odbery povrchových vôd z vodných tokov

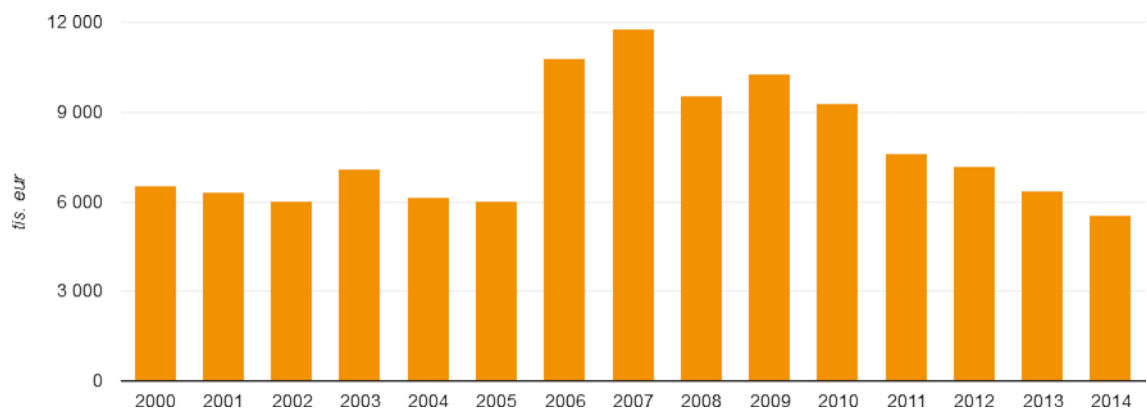
Platby za odbery povrchových vôd z vodných tokov majú kolísavý trend a v roku 2014 dosiahli 24 874 tis. eur. Platby za odbery povrchových vôd v porovnaní s rokom 2000 klesli o 25,1 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 4,2 %. Príjmom platieb je príslušný správca vodného toku.

Graf 168 | Vývoj poplatkov za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov

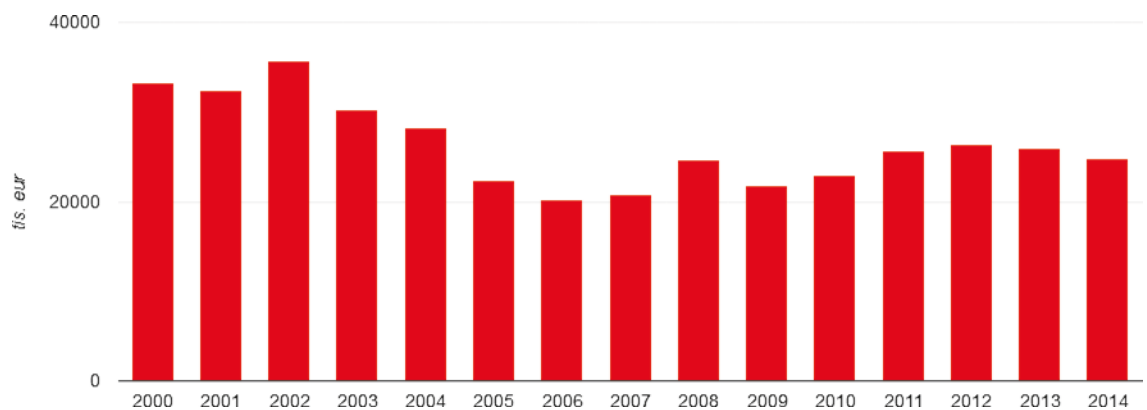
Zdroj: Environmentálny fond

Graf 169 | Vývoj poplatkov za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd

Zdroj: Environmentálny fond

Graf 170 | Vývoj platieb za odbery povrchových vôd z vodných tokov

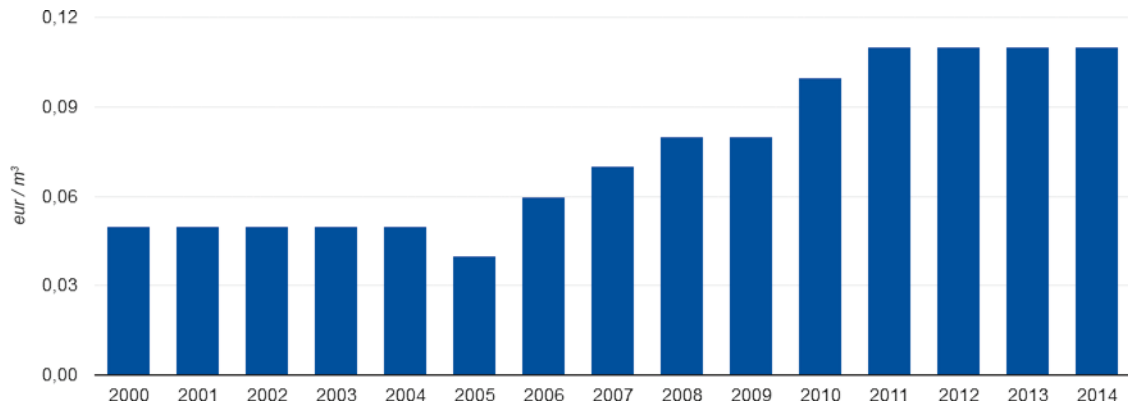
Zdroj: VÚVH

Priemerná cena povrchovej vody

Priemerná cena povrchovej vody od roku 2006 mala rásť – ci trend a v rokoch 2011 – 2014 dosiahla úroveň 0,11 eur/m³.

V roku 2014 v porovnaní s rokom 2000 došlo k nárastu priemernej ceny povrchovej vody o 0,06 eur/m³.

Graf 171 | Vývoj priemernej ceny povrchovej vody

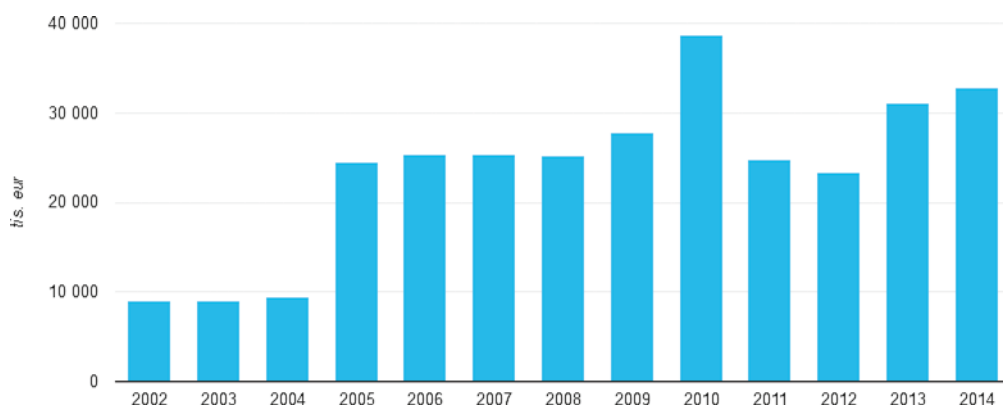
Zdroj: VÚVH

Platby za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov

Tieto platby majú kolísavý trend a v roku 2014 dosiahli 32 888 tis. eur. Platby za využívanie hydroenergetického

potenciálu vodných tokov vzrástli oproti roku 2002 o 267 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 5,6 %. Príjemcom platieb je príslušný správca vodného toku.

Graf 172 | Vývoj platieb za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov

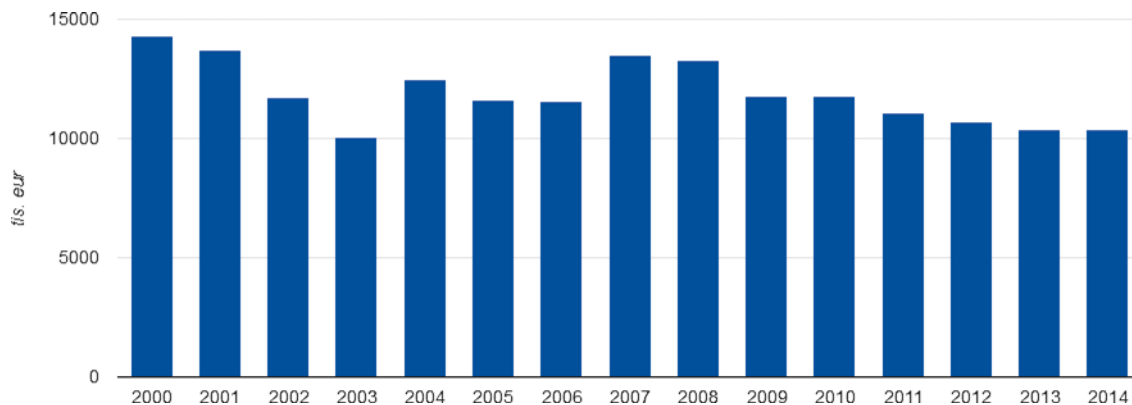
Zdroj: SVP

Poplatky za odbery podzemných vôd

Poplatky za odbery podzemných vôd majú kolísavý trend a v roku 2014 dosiahli 10 358,06 tis. eur. Poplatky za odbe-

ry podzemných vôd v porovnaní s rokom 2000 klesli o 27,7 % a oproti predchádzajúcemu roku o klesli o 0,3 %. Poplatky sú príjmom Environmentálneho fondu.

Graf 173 | Vývoj poplatkov za odbery podzemných vôd

Zdroj: Environmentálny fond

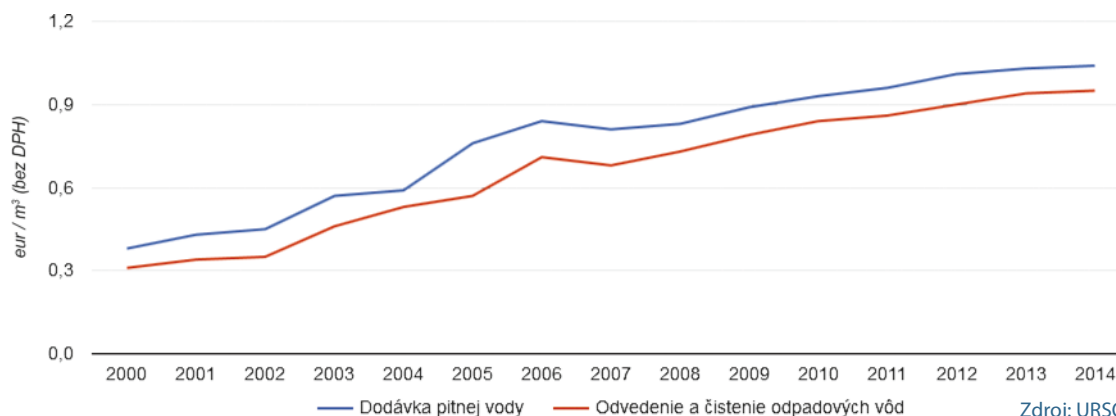
Cena za dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadových vôd

Cenová politika v oblasti vodného hospodárstva predstavuje súbor zásad a opatrení, ktoré využíva štát pri tvorbe a uplatňovaní cien so zohľadnením sociálnych a verejnoprospešných cieľov SR. Súčasťou cenovej politiky je aj regulácia cien a cenová kontrola.

Priemerná cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom má rastúci trend a v roku 2014 dosiahla 1,04 eur za 1 m³ (bez DPH). Priemerná cena v roku 2014 v porovnaní s rokom 2000 vzrástla o 175,6 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla o 1 %.

Priemerná cena za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou má rastúci trend a v roku 2014 dosiahla 0,95 eur za 1 m³ (bez DPH). Priemerná cena v roku 2014 v porovnaní s rokom 2000 vzrástla o 207,9 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla o 7,9 %.

Graf 174 | Vývoj priemernej ceny za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou

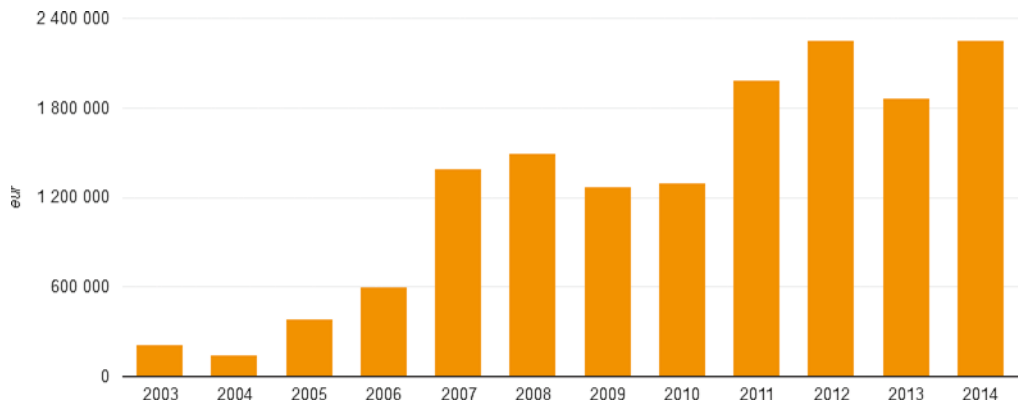
Zdroj: URSCO

Úhrady za prieskumné územia

Úhrady za prieskumné územia sa realizujú na základe zákona 569/2007 Z.z. o geologických prácach. Úhrada vo výške 50 % je príjmom Environmentálneho fondu a vo výške 50 % rozpočtom obce, na ktorej území sa nachádza prieskumné územie.

Úhrady za prieskumné územia za dosiahli v roku 2014 sumu 2 250 274 eur. Úhrady za prieskumné územia v roku 2014 v porovnaní s rokom 2003 vzrástli o 927 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 20,6 %.

Graf 175 | Vývoj úhrad za prieskumné územia

Zdroj: Environmentálny fond

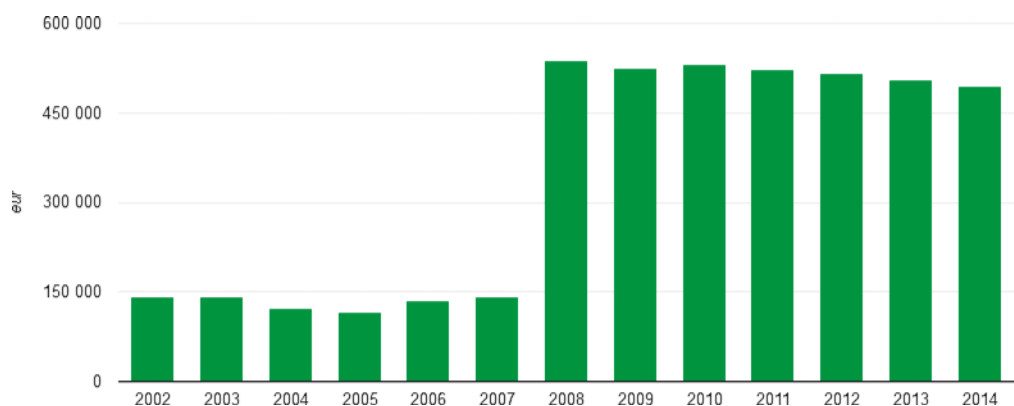
Úhrady za dobývací priestor

Úhrada za dobývací priestor podľa zákona 44/1988 Z.z. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) je vo výške 20 % príjmom štátneho rozpočtu a vo výške 80 % príjmom obce, na ktorej území sa nachádza dobývací priestor. Ak sa dobývací priestor nachádza na územiach viacerých

obcí, obvodný banský úrad určí pomerné podiely obcí podľa veľkosti častí dobývacieho priestoru na ich územiach.

V roku 2014 výška úhrad za dobývací priestor dosiahla sumu 493 754 eur a v porovnaní s predchádzajúcim rokom úhrady klesli o 2,1 %.

Graf 176 | Vývoj úhrad za dobývací priestor

Zdroj: HBÚ

Poznámka: Nárast výšky príjmu z úhrad za dobývací priestor od roku 2008 oproti predchádzajúcim rokom bol spôsobený zmenou

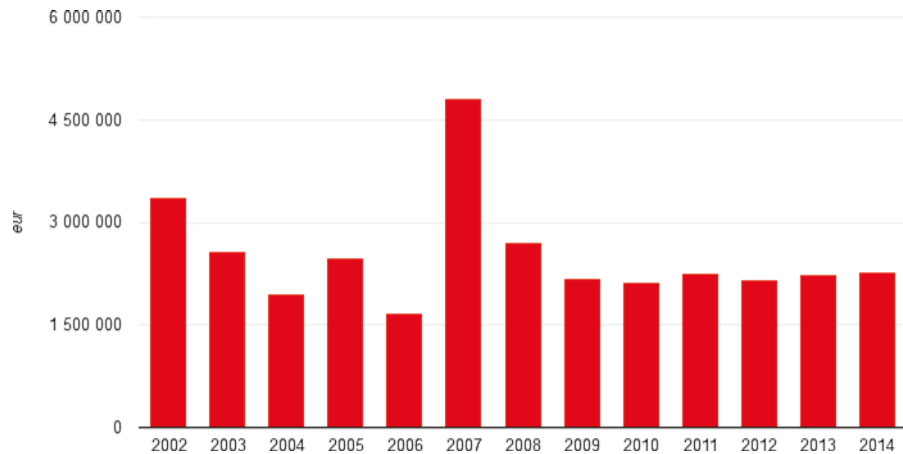
výšky úhrady, ktorá vzrástla z 5 000 Sk (165,97 eur) na 20 000 Sk (663,88 eur) za 1 km².

Úhrady za vydobyté nerasty

Úhrady za vydobyté nerasty majú kolísavý trend. Najvyššia výška úhrad za vydobyté nerasty bola dosiahnutá v roku

2007. V roku 2014 úhrady za vydobyté nerasty dosiahli sumu 2 280 654 eur a v porovnaní s rokom 2002 klesli o 32,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom úhrady narástli o 1,6 %. Úhrady sú príjmom Environmentálneho fondu.

Graf 177 | Vývoj úhrad za vydobyté nerasty

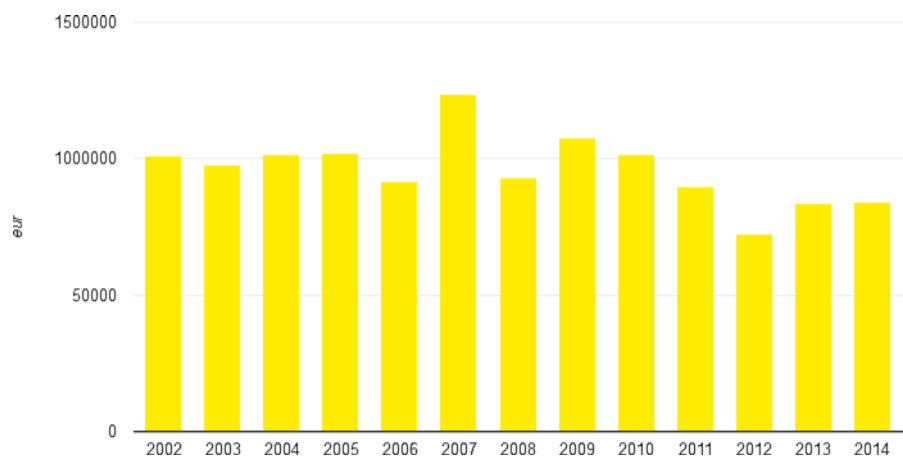
Zdroj: HBÚ

Úhrady za uskladňovanie plynov a kvapalín

Úhrady za uskladňovanie plynov a kvapalín majú kolísavý trend. Najvyššia výška úhrad za uskladňovanie plynov a kva-

palín bola dosiahnutá v roku 2007. V roku 2014 výška úhrad za uskladňovanie plynov a kvapalín dosiahla sumu 841 725 eur a v porovnaní s rokom 2002 úhrady klesli o 16,9 % (v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 0,7 %).

Graf 178 | Vývoj úhrad za uskladňovanie plynov a kvapalín

Zdroj: HBÚ

Odvody za odňatie poľnohospodárskej pôdy a za vyňatie lesných pozemkov

Odvody za odňatie poľnohospodárskej pôdy dosiahli v roku 2014 sumu 1 511,52 mil. eur a v porovnaní s rokom 2009 sa

zvýšili o 100,3 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k poklesu odvodov o 27 %. **Odvody za vyňatie lesných pozemkov** dosiahli v roku 2014 sumu 0,83 mil. eur a v porovnaní s rokom 2009 klesli o 51,2 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k poklesku odvodov o 6,7 %.

Tabuľka 124 | Odvody za odňatie poľnohospodárskej pôdy a za vyňatie lesných pozemkov (mil. eur)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Poľnohospodárska pôda	754,65	1 121,89	982,17	2 735,46	2 069,36	1 511,52
Lesné pozemky	1,70	1,60	0,50	0,62	0,89	0,83

Zdroj: MPRV SR

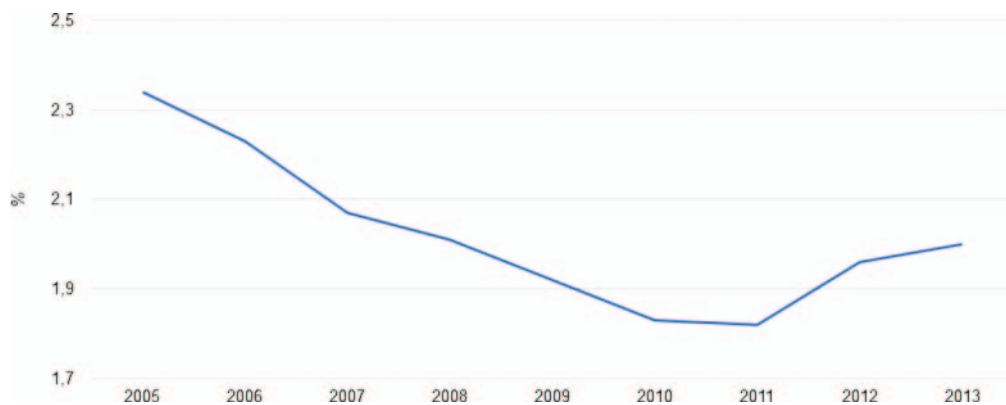
RECYKLAČNÝ FOND

Recyklačný fond je neštátny účelový fond zriadený zákonom č. 223/2001 Z.z. o odpadoch. Fond z vyzbieraných finančných prostriedkov od dovozcov a vývozcov komodít, ktorí sú povinní platiť príspevky, podporuje formou dotácií a úverov projekty orientované na zhodnotenie a separovaný zber odpadov. Bližšie informácie k finančným prostriedkom Recyklačného fondu sú uvedené v kapitole Odpady.

ENVIRONMENTÁLNE DANE

Podiel environmentálnych daní na HDP v SR v rokoch 2005 – 2011 mal klesajúci trend a od roku 2012 narastajú. V roku 2013 predstavovali príjmy z environmentálnych daní 2 % HDP. V porovnaní so susednými krajinami EÚ podiel environmentálnych daní na HDP v SR predstavoval najnižšiu úroveň.

Graf 179 | Vývoj podielu environmentálnych daní na HDP

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat

FINANCOVANIE STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE V RÁMCI MEDZINÁRODNÝCH PROGRAMOV A PROJEKTOV

Operačný program Životné prostredie

Programovým dokumentom SR pre čerpanie pomoci z fondov EÚ pre sektor životného prostredia na roky 2007 – 2013 je **Operačný program Životné prostredie (OP ŽP)**, ktorého riadiacim orgánom (RO) je MŽP SR. Globálnym cieľom OP ŽP je zlepšenie stavu životného prostredia a racionálne využívanie zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia en-

vironmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a posilnenie efektívnosti environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja.

K 31. 12. 2014 z 2 995 prijatých žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP) v celkovej požadovanej sume 6 281 279 580 eur bolo **schválených 792 žiadostí** v sume schváleného NFP **2 442 016 555 eur**, pričom schvaľovanie žiadostí prijatých v rámci výziev vyhlásených koncom roka 2014 prebiehalo až v roku 2015. Ku koncu roka 2014 bolo zazmluvnených 740 projektov s NFP vo výške 2 074 635 159 eur, z ktorých bolo riadne ukončených 457 projektov. V rámci OP ŽP bolo 52 projektov mimoriadne ukončených, a to z dôvodov odstúpenia od zmluvy a identifikovaných nezrovnalostí.

Tabuľka 125 | Fyzická implementácia OP ŽP (31. 12. 2014)

Prioritná os	Počet prijatých žiadostí o NFP	Počet schválených žiadostí o NFP	Počet zazmluvnených projektov	Počet riadne ukončených projektov
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	486	204	188	91
2. Ochrana pred povodňami	526	101	98	56
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	360	122	107	91
4. Odpadové hospodárstvo	1 532	297	283	183
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	66	46	42	21
7. Budovanie povodňového varovného a predpovedného systému	1	1	1	0
Spolu	2 971	771	719	442
6. Technická pomoc	24	21	21	15
Spolu	2 995	792	740	457

Zdroj: RO

Tabuľka 126 | Finančná implementácia OP ŽP (31. 12. 2014) (eur)

Prioritná os	Alokácia za zdroj EÚ+ŠR	Výška žiadaného NFP	Výška schváleného NFP	Výška zazmluvneného NFP
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	1 111 427 018	3 012 394 876	1 442 635 976	1 154 281 604
2. Ochrana pred povodňami	204 788 353	711 087 199	148 368 299	133 757 075
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	211 764 706	551 973 533	224 729 091	207 759 024
4. Odpadové hospodárstvo	472 776 471	1 829 259 033	476 143 097	446 987 015
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	59 714 041	86 987 582	65 998 086	60 375 889
7. Budovanie povodňového varovného a predpovedného systému	23 529 412	26 502 936	23 529 306	23 529 306
Spolu	2 084 000 001	6 218 205 159	2 381 403 855	2 026 689 913
6. Technická pomoc	57 176 470	63 074 421	60 612 700	47 945 247
Spolu	2 141 176 471	6 281 279 580	2 442 016 555	2 074 635 159

Zdroj: RO

Podrobné informácie o implementácii OP ŽP sú každoročne zverejňované vo **Výročných správach o vykonávaní Operačného programu Životné prostredie** na webovom sídle OP ŽP www.opzp.sk. Na uvedenom webovom sídle je tiež zverejňovaný mesačne aktualizovaný zoznam prijímateľov a zoznam projektov.

VELKÉ PROJEKTY (NAD 50 MILIÓNOV EUR)

Schválený zoznam obsahuje 8 veľkých projektov implementovaných v rámci prioritnej osi 1 a 1 veľký projekt implementovaný v rámci prioritnej osi 2.

Tabuľka 127 | Zoznam veľkých projektov (31. 12. 2014)

Prioritná os	Názov projektu	Žiadateľ	Schválenie EK
1	SKK Ružomberok a ČOV Liptovská Teplá, Liptovské Sliače	VSR, a.s.	16. 2. 2012
1	Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Ilava	PoVS, a.s.	16. 7. 2012
1	Intenzifikácia ČOV, odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou v Trenčianskom regióne	TVaK, a.s.	3. 7. 2012
1	Zásobovanie vodou a kanalizácia Oravského regiónu, 2. etapa	OVS, a.s.	14. 11. 2012
1	ČOV sever – rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Topoľčany	ZsVS, a.s.	3. 8. 2012
1	Podunajsko – odkanalizovanie podunajskej časti Bratislavského regiónu	BVS, a.s.	31. 1. 2013
1	Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd okresu Bytča	SeVaK, a.s.	5. 2. 2014
1	Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie obcí v mikroregióne Bodva	VVS, a.s.	5. 5. 2014
2	Aktívne protipovodňové opatrenia	MV SR	neschválený

Zdroj: RO

Operačný program Kvalita životného prostredia

Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP) predstavuje programový dokument SR pre čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu (KF) v programovom období 2014 – 2020 v oblasti udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečujúceho ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva. Vláda SR schválila návrh OP KŽP uznesením vlády SR

č. 175/2014 a následne bol schválený aj Európskou komisiou dňa 28. 10. 2014.

Riadiacim orgánom pre OP KŽP je MŽP SR. Na implementácii OP KŽP sa spolu s MŽP SR budú podieľať aj 3 sprostredkovateľské orgány, ktorými sú SAŽP, MV SR a SIEA.

Alokácia OP KŽP z európskych štrukturálnych a investičných fondov je takmer 3,138 miliardy eur a spolu s národným spolufinancovaním vo výške viac ako 1,172 miliardy eur predstavujú zdroje OP KŽP celkovo viac ako 4,310 miliardy eur.

Tabuľka 128 | Finančný plán OP KŽP na roky 2014 – 2020 podľa prioritných osí (eur)

Prioritná os	Fond	Kategória regiónu	EÚ zdroje	Národné spolufinancovanie	Spolu
Prioritná os 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry	KF	-	1 441 766 000	360 441 501	1 802 207 501
Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami	KF	-	419 346 261	74 002 282	493 348 543
Prioritná os 3: Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	260 901 369	46 041 421	306 942 790
Prioritná os 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	937 558 268	674 913 781	1 612 472 049
		viac rozvinuté regióny SR	1 328 212	1 328 212	2 656 424
Prioritná os 5: Technická pomoc	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	74 343 500	13 119 442	87 462 942
		viac rozvinuté regióny SR	2 656 500	2 656 500	5 313 000
Spolu			3 137 900 110	1 172 503 139	4 310 403 249

Zdroj: RO

Relevantné informácie o OP KŽP sú zverejňované na webovom sídle programu www.op-kzp.sk.

Program nadnárodnej spolupráce Stredná Európa

Program nadnárodnej spolupráce Stredná Európa 2007 – 2013 (OP SE) je programom cieľa 3 Európska územná spolupráca a zahŕňa 8 krajín Európskej únie: Rakúsko, Česko, časť Nemecka, Maďarsko, časť Talianska, Poľsko, Slovensko, Slovinsko. Na projektoch môžu participovať aj partneri zo západnej časti Ukrajiny. Celková finančná alokácia pre SR z tohto programu na obdobie 2007 – 2013 predstavovala 9,8 mil. eur.

Ciele OP SE boli dosahované prostredníctvom nasledovných prioritných osí:

- **Priorita 1: Uľahčenie inovácií v strednej Európe,**
- **Priorita 2: Zlepšenie dostupnosti strednej Európy ako aj v rámci nej,**
- **Priorita 3: Zodpovedné využívanie životného prostredia,**
- **Priorita 4: Zvýšenie konkurencieschopnosti a atraktívnosti miest a regiónov,**
- **Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít.**

Možnosť predkladať žiadosti o NFP bola ukončená ešte v októbri 2011 ukončením 4. výzvy, pričom bolo schválených celkovo 124 projektov, v rámci všetkých výziev programu v celkovej alokácii 231 mil. eur z ERDF. V rámci schválených projektov sa subjekty zo SR podieľali na riešení 64 projektov. Celkový rozpočet pri schválených projektoch s participáciou 97 slovenských partnerov bol vo výške 15,7 mil. eur. Rok 2014 bol výrazne orientovaný na úspešné ukončovanie implementácie schválených projektov a dosiahnutie stanovených výsledkov v rámci programu.

Relevantné informácie o OP SE sú zverejňované na stránke programu www.central2013.eu a na národnej úrovni na stránke www.minzp.sk.

Program nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa

Program nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa 2007 – 2013 (OP JvE) je programom cieľa 3 Európska územná spolupráca, ktorý zahŕňa celkovo 16 krajín. Finančná alokácia pre SR predstavovala cca 9,9 milióna eur.

V rámci OP JvE sú definované nasledovné prioritné osi, ktoré sú ďalej podrobnejšie rozpracované na úrovni oblastí intervencie:

- **Priorita 1: Uľahčovanie inovácií a podnikania,**
- **Priorita 2: Ochrana a zlepšovanie životného prostredia,**
- **Priorita 3: Zlepšovanie dostupnosti,**
- **Priorita 4: Rozvoj nadnárodných synergii pre oblasti udržateľného rastu,**
- **Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít.**

V rámci OP JvE boli schválené 3 projekty so slovenským vedúcim partnerom, pričom v dvoch prípadoch išlo o subjekt zo súkromného sektora a v jednom prípade o ústredný orgán štátnej správy.

Celkovo bolo počas implementácie programu nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa, v rámci prvých štyroch priorit, podporených 46 projektov s účasťou slovenských projektových partnerov, z toho v rámci priority 2, týkajúcej sa oblasti životného prostredia, bolo podporených 34 projektov, v ktorých mali účasť slovenskí projektoví partneri. V priebehu roka 2014 pokračovala implementácia 19 projektov v rámci priority 2, pričom ich realizácia bola v roku 2014 aj ukončená.

Relevantné informácie o OP JvE sú zverejňované na stránke programu www.southeast-europe.net a na národnej úrovni na stránke www.minzp.sk.

Program LIFE+

Program LIFE+ je finančný nástroj EK pre životné prostredie a má v programovom období 2007 – 2013 tri zložky, v ktorých je možné požiadať o finančné prostriedky: **Príroda a biodiverzita, Environmentálna politika a riadenie, Informácie a komunikácia.**

V rámci výziev v rokoch 2007 – 2012 s celkovou alokáciou 26 095 663 eur bolo schválených 17 projektov za SR a 6 projektov zahraničných partnerov, na ktorých participujú slovenskí partneri. Celkový objem grantov, ktorý bol na tieto projekty poskytnutý bol vo výške 21 675 963 eur.

V apríli 2014 EK predstavila úspešných žiadateľov v rámci výzvy LIFE+ 2013. Zo slovenských projektov získal podporu projekt v rámci segmentu Príroda a biodiverzita zameraný na ochranu vzácnych druhov vtákov v súvislosti so zabezpečením elektrických vedení s názvom Energia v krajine koordinujúceho príjemcu Ochrana dravcov na Slovensku, o. z. s príspevkom EK v sume 1 412 258 eur.

Tabuľka 129 | Prehľad alokácie finančných prostriedkov z programu LIFE+ pre SR a skutočne odsúhlaseného objemu finančných prostriedkov na schválené projekty (eur)

Rok	Alokácia finančných prostriedkov	Odsúhlasené finančné prostriedky na schválené projekty
2007	2 857 000	2 554 812
2008	3 171 000	3 629 000
2009	3 830 000	3 932 000
2010	3 719 834	4 432 261
2011	6 152 190	1 904 285
2012	6 365 639	4 904 284
2013	6 395 315	1 412 258

Zdroj: MŽP SR

Program LIFE 2014 – 2020

V rámci nového programového obdobia 2014 – 2020 výbor EK pre program LIFE vo februári 2014 schválil Viacročný pracovný program LIFE na roky 2014 – 2017. EK v dokumente stanovuje celkové finančné krytie na stanovené obdobie vo výške 1 796 242 000 eur, z toho 1 347 074 499 eur pre podprogram **Životné prostredie** a 449 167 501 eur pre podprogram **Ochrana klímy**. Národné alokácie boli určené pre podprogram **Životné prostredie**, pričom alokácia pre SR predstavuje 2,15 % z tohto rozpočtu, t. j. 17 213 744 eur. EK v júni 2014 vyhlásila výzvu na predkladanie projektov v rámci podprogramu pre životné prostredie a v rámci podprogramu pre ochranu klímy. Za SR bolo podaných celkom 10 projektových návrhov.

Relevantné informácie o programe LIFE sú zverejňované na stránke www.ec.europa.eu/environment/life.

Globálna environmentálna podpora

Globálna environmentálna podpora (Global Environment Facility – GEF) predstavuje podporný program Svetovej banky v spolupráci s ENEP a UNDP, zameraný na financovanie projektov v rozvojových krajinách a v krajinách s tranzitívnou ekonomikou.

V období od 1. 7. 2006 do 30. 6. 2010 prebiehalo pre program GEF štvrté programovacie obdobie (GEF 4), v ktorom sa prioritné oblasti zúžili na **klimatické zmeny a biodiverzitu**. V oblasti biodiverzity bola SR zaradená do skupiny 93 krajín s priemernou alokáciou na krajinu do výšky maximálne 3,5 mil. USD do roku 2010. V oblasti zmeny klímy bola SR pridelená individuálna alokácia v celkovom objeme 5,7 mil. USD do roku 2010, pričom schválené projekty sa realizovali do konca roka 2014.

SR sa v iniciatíve GEF zúčastňovala od roku 1994. Celkovo bolo schválených 13 národných projektov s dotáciou 22,57 mil. USD pri spolufinancovaní SR vo výške 32,53 mil. USD. V rámci schválených regionálnych a globálnych projektov SR participovala na 17 projektoch. Počas roka 2014 bola ukončená realizácia posledných 2 projektov: BA Transport (Udržateľná

doprava v Bratislave) a Small Grants Programme (Program malých grantov), čím program GEF ukončil financovanie v SR, nakoľko v novom piatom programovacom období (GEF 5, 2010 – 2014) SR nebola zaradená medzi prijímateľské krajiny.

Program malých grantov GEF (The GEF Small Grants Programme – GEF SGP) začal v SR v marci 2009, pričom prvé kolo výziev bolo vyhlásené v roku 2009. Projekty boli zamerané na ochranu biodiverzity, zmiernenie dopadov zmeny klímy, zníženie znečistenia medzinárodných vôd, predchádzanie degradácie (odlesňovania a dezertifikácie) krajiny, ako aj elimináciu perzistentných organických látok (POPs) v SR. Počas 4. operačnej fázy GEF SGP bol v SR financovaný z alokácie pre klimatické zmeny. Piata operačná fáza GEF SGP prebiehala v období júl 2011–jún 2014.

Relevantné informácie sú zverejnené na stránke www.sgp.undp.sk.

Finančný mechanizmus EHP/ Nórsky finančný mechanizmus

V rámci programového obdobia rokov 2009 až 2014 bolo pre SR vyčlenených takmer 80 miliónov eur v rámci 9 programov:

- SK01–Fond technickej asistencie a fond pre bilaterálne vzťahy na národnej úrovni,
- SK02–Prispôsobenie sa zmene klímy,
- SK03–Fond pre mimovládne organizácie,
- SK04–Miestne a regionálne iniciatívy na zníženie národných nerovností a podporu sociálnej inklúzie,
- SK05–Ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpora diverzity v kultúre a umení v rámci európskeho kultúrneho dedičstva,
- SK06–Štipendijný program,
- SK07–Zelené inovácie v priemysle,
- SK08–Cezhraničná spolupráca,
- SK09–Domáce a rodovo podmienené násilie.

Najväčší rozpočet (14,63 mil. eur) bol pridelený programu na **podporu zelených inovácií v priemysle**. Výzva bola vyhlásená v priebehu roka 2013. Z dôvodu novelizácie zákona

č. 309/2009 Z.z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby (v januári 2014) z celkového počtu podaných 12 žiadostí, odstúpilo 5 žiadateľov od svojich projektov. Zo zvyšných 7 projektov boli v decembri 2014 zazmluvnené 4 projekty. Počas roka došlo aj k realokácii finančných prostriedkov z programu „Zelené inovácie v priemysle“ do programu „Cezhraničná spolupráca“ a do bilaterálneho fondu na národnej úrovni. Zmeny sa týkali aj realokácie finančných prostriedkov finančnej rezervy týkajúcich sa navýšenia existujúceho výstupu programu „Zvýšená tvorba zelených pracovných miest a rozvoj podnikania“ a pre aktuálne pripravovaný preddefinovaný projekt Úradu vlády SR zameraný na inovácie v oblasti tepelných čerpadiel v priestoroch kaštieľa v Rusovciach.

Problematike záplav a protipovodňovým opatreniam sa venoval program **Prispôsobenie sa zmene klímy** v spolupráci s Úradom vlády SR a dvomi nóorskymi inštitúciami – Riaditeľstvom pre vodné zdroje a energetiku a Riaditeľstvom pre ochranu obyvateľstva a krízové plánovanie. Výzvy boli vyhlásené ešte v roku 2013, počas roka 2014 prebiehal výber projektov a následné podpisovanie projektových zmlúv. Finančný príspevok na tento program predstavoval 12,46 mil. eur. Do konca roka 2014 sa začala implementácia celkovo 65 projektov.

Podpora biodiverzity je súčasťou programu **Ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpora diverzity v kultúre a umení v rámci európskeho kultúrneho dedičstva**, na ktorú bolo vyčlenených 11,9 mil. eur. Programová dohoda bola podpísaná koncom roka 2013, pričom 2 výzvy boli vyhlásené začiatkom roka 2014.

Relevantné informácie sú zverejnené na stránke www.eeagrants.sk.

Švajčiarsky finančný mechanizmus

Zástupcovia SR a Švajčiarskej konfederácie podpísali dňa 20. decembra 2007 Rámcovú dohodu medzi vládou SR a Švajčiarskou federálnou radou o implementácii Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce. Alokovaný objem finančných prostriedkov v rámci tohto mechanizmu je 66,866 mil. švajčiarskych frankov, teda približne 41 mil. eur na päťročné obdobie záväzku a desaťročné vyplácanie (do júna 2017), pričom do prioritnej oblasti 2. **Životné prostredie a infraštruktúra**, spadajú nasledujúce oblasti zamerania:

- **2.1–Obnova a modernizácia základnej infraštruktúry a skvalitnenie životného prostredia**
- **2.2–Ochrana prírody.**

V rámci oblasti zamerania 2.1 bolo v priebehu roka 2014 v realizácii 6 projektov v celkovej výške 24,6 mil. eur. Ide o projekty Kanalizácia Gemerská Poloma I. a II. stavba, Splašková kanalizácia Dlhé nad Cirochou II. etapa, Tušice – Tušická Nová Ves – Horovce kanalizácia a ČOV–II. etapa, ČOV a kanalizácia Dvorníky, Kanalizácia a ČOV Veľké Ripňany II. etapa, Celobecná kanalizácia a ČOV pre obec Častá. Realizácia projektov by mala byť ukončená v rokoch 2015 a 2016.

V rámci oblasti zamerania 2.2 boli schválené 2 projekty v celkovej výške 3,9 mil. eur. Ide o projekty Rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch, Monitoring a výskum lesných ekosystémov, ktorých realizácia by mala byť ukončená v priebehu roka 2015.

Relevantné informácie sú zverejnené na stránke www.swiss-contribution.sk/index.php?ID=20793.